

ANTON ŠTRUKELJ

»Pojdite k Jožefu!« (1 Mz 41,55)

1. Leto sv. Jožefa – blagodejno presenečenje

Dobro in potrebno je, da se izročamo v varstvo sv. Jožefa, ga prosimo za pomoč in priprošnjo. Papež Frančišek je 8. decembra 2020, na slovesni praznik brezmadežnega spočetja Device Marije, blagodejno presenetil katoliško Cerkev, ko je razglasil »*letosv. Jožefa*«, ki traja od omenjenega praznika 2020 do 8. decembra 2021. Istega dne je bilo objavljeno papeževo pismo »*Patris Corde*«¹ in odlok apostolske penitenciarije² z navodili za obhajanje Jožefovega leta. Povod za Jožefovo leto, ki ga tokrat obhajamo prvič, je 150. obletnica povzdignjenja sv. Jožefa za zavetnika Cerkve.

2. Sv. Jožef – zavetnik vesoljne Cerkve (150-letnica)

Papež Frančišek v začetku svojega apostolskega pisma »*Patris Corde*« spomni, da mineva 150 let, odkar je blaženi Pij IX. 8. decembra 1870 razglasil sv. Jožefa za zavetnika katoliške Cerkve. Hkrati omenja, da »za Marijo, Jezusovo materjo, noben svetnik ne zavzema toliko prostora v papeškem učenju kakor Jožef, njen ženin. Moji predhodniki so poglobili sporočilo, vsebovano v nekaj podatkih, ki so nam jih posredovali evangeliji, da bi boljše poudarili Jožefovo središčno vlogo v zgodovini odrešenja: blaženi Pij IX. ga je razglasil za ,zavetnika katoliške Cerkve'³, častitljivi Pij XII. ga je predstavil kot ,zavetnika delavcev'⁴ in sv. Janez Pavel II. kot ,Odrešenikovega varuha'.⁵ Ljudstvo se mu priporoča kot ,priprošnjiku za srečno smrt'

(KKC 1014) ... V sv. Jožefu lahko vsi najdejo človeka, ki ostaja neopažen, moža vsakdanje, obzirne in skrite prisotnosti, priprošnjika, oporo in vodnika v trenutkih težav. Sv. Jožef nas spominja, da imajo vsi tisti, ki so na videz skriti ali v ,drugi vrsti', neprimerljivo vlogo v zgodovini odrešenja. Vsem gre beseda priznanja in hvaležnosti.«⁶

Omembe vredne so zgodovinske okoliščine pred 150 leti. Prvi vatikanski koncil se je začel natančno eno leto pred tem (8. decembra 1869), a je bil 20. oktobra 1870 preložen za nedoločen čas. V resnici je drugi vatikanski koncil (1962–1965) veljal za nadaljevanje prvega. Ta je bil nasilno prekinjen, ker je francoski cesar umaknil svojo vojsko, prej namenjeno varovanju cerkvene države, da bi jo poslal v vojno s Prusi. 20. septembra 1870 so italijanske čete vkorakale v Rim in kmalu po ljudskem glasovanju razglasile priključitev cerkvene države italijanskemu kraljestvu. Pri nasilni združitvi Italije pod vodstvom piemontske savojske vladarske hiše je imelo veliko vlogo prostožidarstvo⁷.

To dogajanje je neposreden povod za odlok, v katerem piše: »V teh žalostnih časih sovražniki napadajo Cerkev z vseh strani. Najhujše tegobe jo tako zelo zatirajo, da hudobni ljudje menijo, da so peklenske sile končno premagale Cerkev«.⁸ Imenovanje sv. Jožefa za varuha Cerkve naj bi odgovorilo na to preizkušnjo. Ker si je italijanska vlada lastila pravico, da potrjuje papeške dokumente, je odredba izšla »samo« kot odlok Kongregacije za svete obrede in ne kot papeška bula ali apostolsko pismo.

Odlok se začena s tipološko razlago Svetega pisma: starozavezni očak Jožef je pripravljal odrešenjsko-zgodovinsko nalogo sv. Jožefa:⁹ »Kakor je Bog Jožefa, sina očaka Jakoba, postavil za gospodarja nad vsem Egiptom, da bi ljudstvu zagotovil za življenje potrebno žito, tako je Večni, ko je bil čas dopolnjen in je hotel poslati na svet svojega Edinorojenca, da bi svet odrešil, postavil drugega Jožefa, ki mu je bil prvi predpoda. Večni ga je določil za gospodarja in kneza svoje hiše in svojih dobrin; njegovi skrbi je zaupal najbogatejše zaklade.« Povabilo »Pojdite k Jožefu« (Ite ad Ioseph)¹⁰, ki je uveljavljeno že v času sv. Terezije Avilske in ki ga prevzema tudi papež Francišek,¹¹ izhaja iz te razlage (1 Mz 41,55).

Kongregacija za svete obrede seveda poudarja zlasti novo-zavezno utemeljitev: Jožef »se je poročil z brezmadežno Devico Marijo, iz katere je bil po moči Svetega Duha rojen naš Gospod Jezus Kristus, ki je hotel v očeh vseh veljati za Jožefovega sina in mu je bil pokoren. Tistega, ki so ga toliki preroki in kralji želeli videti, Jožef ni le videl, ampak se je z njim pogovarjal, ga z očetovsko nežnostjo objemal ...; z neprimerljivo skrbjo je hranil tistega, ki naj bi ga verniki jedli kot kruh večnega življenja. Zaradi tega vzvišenega dostojanstva, ki ga je Bog podelil svojemu nadvse zvestemu služabniku, je Cerkev vedno nadvse častila in slavila svetega Jožefa, po vrsti za deviško Božjo materjo, njegovo nevesto; stalno ga je prosila za pomoč v pretečih nevarnostih.«¹²

Kakor je Jožef na zemlji varoval Jezusa in Marijo, tako naj bi se kot zavetnik zavzemal za vso Cerkev. Njegova naloga čistega Ženina Božje matere in krušnega očeta učlovečenega Božjega Sina se po svoje nadaljuje v zgodovini Cerkve. Sv. Jožef je zavetnik Kristusove Cerkve, ker je varoval skrivnost učlovečenja Božjega Sina, Glave svete Cerkve.

Kakor rečeno, se apostolsko pismo papeža Frančiška sklicuje na odlok Kongregacije za svete obrede iz leta 1870 in na apostolsko pismo Pija XI. »Incllytum Patriarcham« (1871)¹³, a tudi na apostolsko pismo sv. Janeza Pavla II. »Redemptoris custos« (1989)¹⁴. Ni pa navedena okrožnica »Quamquam pluries« papeža Leona XIII.,¹⁵ ki je najobsežnejši in najtemeljitejši dokument papeškega cerkvenega učiteljstva o sv. Jožefu. Papež Frančišek omenja osebno pobožnost, saj vsak dan že več kot štirideset let po hvalnicah moli lepo molitev k sv. Jožefu.¹⁶

Svoje spoštovanje do sv. Jožefa je papež Frančišek izrazil že na začetku svojega papeževanja, ko je ime sv. Jožefa sprejel v vse evharistične molitve (kar je pripravil že papež Benedikt XVI., Joseph Ratzinger) in v svoj grb dodal simbol Jezusovega krušnega očeta.¹⁷ Že sv. Janez XXIII. (Giuseppe Roncalli) je ime sv. Jožefa leta 1962 sprejel v (takrat edino) evharistično molitev rimskega obreda, v rimski kanon,¹⁸ in 19. marca 1961 razglasil Jezusovega rednika za zaščitnika drugega vatikanskega koncila.¹⁹

3. Navodila apostolske penitenciarije za Jožefovo leto

Odlok apostolske penitenciarije podeljuje posebne odpustke za vse »leto sv. Jožefa«, do 8. decembra 2021. Na kratko nas spomni na splošne pogoje za popolni odpustek (vseh kazni za greh): zakramentalna spoved, evharistično obhajilo, molitev po namenu svetega očeta in notranja nenavezanost na katerikoli greh. Omenjene so te možnosti za pridobitev popolnega odpustka:

* Vsaj tridesetminutno premišljevanje Gospodove molitve Oče naš.

* Vsaj enodnevne duhovne vaje, kjer je predvideno eno premišljevanje o sv. Jožefu.

* Eno delo telesnega ali duhovnega usmiljenja po zgledu sv. Jožefa.²⁰

* Molitev rožnega venca v družinah. Za Jožefovo leto je na novo priporočeno, naj zaročenci molijo rožni venec.

* Varstvu sv. Jožefa priporočati delo.

* Prosim sv. Jožefa, da delavci najdejo zaposlitev; delo naj se opravlja dostojno.

* Litanije sv. Jožefa ali akathistos v čast sv. Jožefu. Litanije je papež Pij X. odobril leta 1909.

* Molitev cerkveno odobrene molitve, npr. »K tebi, o sveti Jožef«.

* Maše v čast sv. Jožefu, zlasti na slovesni praznik 19. marca in ob spominu 1. maja ter ob sredah, ker je ta dan posvečen njemu.

* V sedANJI stiski in vselej naj zlasti starejši, bolni in umirajoči častijo sv. Jožefa, upanje bolnikov in zavetnika umirajočih. Duhovniki naj krepčajo bolne s svetimi zakramenti.

4. Češčenje sv. Jožefa v zgodovini in danes

Božji služabnik Anton Strle v opisu slovesnega praznika sv. Jožefa, moža Device Marije, v Letu svetnikov pregledno prikaže, kako se je v Cerkvi češčenje sv. Jožefa vedno bolj uveljavljalo: »Na slovenskih tleh je bilo češčenje sv. Jožefa znano že pred uvedbo

njegovega praznika v l. 1621. Tedaj je svetnikovo čast z vso vnemo oznanjal škof Tomaž Hren. Več naših krajev in dežel je sv. Jožefa izbralo za prvega zavetnika. Za Hrenom ga je rad slavil v svojih govorih Janez Ludvik Schönleben; češčenje so pospeševali tudi naši redovi, najbolj avguštinci. Do zdaj je bilo na Slovenskem sv. Jožefu posvečenih že 28 cerkva in 8 kapel. Tudi slovenski likovni umetniki so sv. Jožefa mnogokrat uspešno upodabljali.«²¹

Etnomuzikologinja dr. Zmaga Kumer je po svojih raziskavah napisala »Podobo sv. Jožefa v slovenski ljudski pesmi«. ²² Najprej poudari, da je »Slovenija bogata dežela, kar se odraža v naravnih lepotah, kulturi in umetnosti, pa tudi v ljudskem izročilu, ki mu je krščanstvo vtisnilo tako izrazit pečat, da ga ni mogoče prezreti. Ne samo, da je naša domovina posejana s cerkvicami kakor nobena druga na svetu, tudi našega pesemskega izročila – katerega množino nam zavidajo veliki narodi –, si ne moremo predstavljati brez nabožnih in legendarnih pesmi.« Nato predstavi podobo sv. Jožefa v slovenski ljudski pesmi. »Krušni oče Jezusa Kristusa nastopa v evangeliju samo ob petih priložnostih ... Moral je biti zelo zadržan, skromen in molčeč, saj ni sporočena niti ena njegovih besed. Tudi v naši ljudski pesmi je tak. Kadar je treba, zna biti dejaven, Mariji obziren, nežen mož in vedno naredi, kar je v danem trenutku božja volja.«²³ V nadaljevanju odkrivamo bogastvo našega pesemskega izročila, ki opeva Jožefove vrline. Ni čudno, da je tudi duhovnik in skladatelj prof. Matija Tomc uglasbil kantato »Slovenski božič« ob teh častitljivih starodavnih besedilih.

Večja duhovna središča v Sloveniji, posvečena svetemu Jožefu

1. Duhovno središče svetega Jožefa – Poljane Ljubljana
2. Župnija svetega Jožefa – Maribor
3. Cerkev svetega Jožefa – Celje
4. Župnija svetega Jožefa – Vir pri Domžalah
5. Župnija svetega Jožefa – Ivančna Gorica
6. Župnija svetega Jožefa Delavca – Idrija

Češčenje sv. Jožefa se je okrepilo v srednjem in novem veku. Hkrati je bila njegova vloga osvetljena teološko. Johannes Gerson

(1363–1429), kancler pariške univerze, je na zasedanju koncila v Konstanci 8. septembra 1416 predlagal, da bi sv. Jožefa razglasili za zavetnika katoliške Cerkve. Gerson je moral pred svojim nasprotnikom, nasilnim burgundskim vojvodom, pobegniti na Tirolsko in je v Rattenbergu 27. julija 1418 dokončal svojo pesnitev v čast sv. Jožefu, imenovano »Josephina«, ki šteje 3000 verzov. Poleg tega učenjaka so češčenje sv. Jožefa zelo pospeševali sv. Bernard iz Clairvauxa, sv. Bernardin Sienski in mistikinje: sv. Gertruda (Jedrt) iz Helfte, sv. Brigita Švedska (božično videnje) in sv. Terezija Avilska. Nekaj besedil slednje je v nadaljevanju. Omeniti je treba tudi sv. Frančiška Saleškega, sv. Johna Henryja Newmana in bl. Karla de Foucaulda ter nekatere zgledne kristjane.²⁴

Francoski pisatelj Paul Claudel (1868–1955) je nekoč v pismu prijatelju pripomnil: »To, kar me trenutno posebno zaposluje, je ta veliki in nekoliko skrivnostni lik svetega Jožefa. Ljudje iz tako imenovanih boljših krogov se že ob omembi njegovega imena nasmehnejo. Sveti Jožef je bil hkrati delavec in plemič (...) Koliko protislovnega je pač na tem liku! Je zavetnik poročenih in hkrati družinskih očetov, zavetnik laikov in kontemplativnih redovnikov, zavetnik duhovnikov kakor zaposlenih v poklicih (...) Tukaj v Nazaretu so samo trije ubogi ljudje, ki se ljubijo, in ti trije bodo spremenili obličje zemlje.«²⁵

Navedimo še »Molitev k svetemu Jožefu« sv. Janeza Henrika Newmana: »O Bog, ki si v neizrekljivi previdnosti blaženega Jožefa milostno izvolil za ženina svoje presvete Matere, daj nam, te prosimo, da bomo njega, ki ga za varuha častimo na zemlji, imeli za priprošnjika v nebesih. – Sveti Jožef, pomagaj mi postati tako iskren in čist, da bo prijateljsko oko brez strahu in skrbi gledalo v moje srce, kakor sta Jezus in Marija gledala v tvoje. Izprosi mi milost svete preprostosti in ljubezni, da se bom tebe ter Marije in Jezusa oklepal predvsem z ljubeznijo, kakor si ti ljubil Jezusa in Marijo. Pomagaj mi, da ti postanem podoben v čistosti, preprostosti in pobožnosti. Amen.«²⁶

Bl. Karl de Foucauld piše svojemu prijatelju tolažilne besede: »Ne skrbi zase, ker si sam, brez prijatelja, brez duhovne opore; jaz ne trpim zaradi te osamljenosti, imamo jo za zelo prijetno. Imam

Najsvetejše, najboljšega vseh prijateljev, s katerim morem govoriti noč in dan; imam sveto Devico in svetega Jožefa, imam vse svetnike: srečen sem in nič mi ne manjka.«²⁷

Pojdite k Jožefu! *Ite ad Joseph!* Ta nasvet nam torej poleg cerkvenega učiteljstva številnih papežev dajejo mnogi svetniki in zgledni kristjani. Temu je treba dodati vedno večje zanimanje za »jožefologijo« tudi med teologi. Leta 2005 je bil v marijanskem romarskem kraju Kevelaer mednarodni kongres o sv. Jožefu. Poleg referatov na tem kongresu²⁸ je pomemben zlasti članek, ki ga je objavil Johannes Stöhr, s številnimi podatki in seznamom slovstva o svetem Jožefu.²⁹

5. Sv. Terezija Avilska o češčenju sv. Jožefa

Sv. Terezija Avilska v svojem življenjepisu posebej spregovori o češčenju sv. Jožefa. Pravi, da je bila vedno uslišana v vseh zadevah. Zato tudi drugim močno priporoča to češčenje. Takole piše:

»Začela sem iskati pomoči za svoje želje v mašnih pobožnostih in drugih odobrenih molitvenih vajah; drugačnih molitvenih obrazcev, združenih s ceremonijami, ki jih uporabljajo nekatere osebe, zlasti ženske, nisem nikoli marala. Prav te ceremonije so v molivcih netile pobožnost, meni pa niso ugajale. Pozneje so priznali, da so te pobožnosti praznoverne in da se ne spodobijo. Za svojega posredovalca in gospoda sem si izbrala slavnega svetega Jožefa in se mu prav goreče priporočala. Jasno sem spoznala, da me je prav ta moj oče in gospod rešil ne le iz tedanje stiske, temveč tudi iz drugih še večjih stisk, ki so se tikale časti in dušnega blagra, in da je dosegel celó več, kot sem si ga upala prositi. Ne spominjam se, da bi ga bila doslej prosila za kaj, v čemer mi ne bi bil ustregel. Čudovito je, kolikšne milosti mi je podaril Bog po posredovanju tega blaženega svetnika in kolikerih nevarnosti za dušo in telo me je po njem otel. Kakor kaže, je Bog drugim svetnikom podelil milost, da morejo pomagati le v zadevah določene vrste, v tem slavnem svetniku pa sem spoznala pomočnika za vse zadeve brez razločka. Brez dvoma nam hoče Gospod pokazati, da se v nebesih strinja z vsem, za kar

ga prosi, saj mu je bil tudi na zemlji poslušen kot svojemu redniku in skrbniku, ki mu je imel pravico ukazovati. To so izkusile tudi druge osebe, ki sem jim svetovala, da se mu priporoče. Sedaj jih že veliko časti tega svetnika in vse je potrjeno, kar sem rekla.

Njegov praznik sem praznovala vselej slovesno, kolikor sem mogla. ... Vsakemu bi svetovala, naj časti tega svetnika, ker vem iz mnogih izkustev, kolikšne milosti dosega pri Bogu. Ne poznam nikogar, ki bi gojil pravo pobožnost do njega in mu služil s posebnimi vajami, da ne bi v večji meri napredoval tudi v kreposti; kajti svetnik kaj krepko vnema duše, ki se mu priporočajo. Mislim, da ga že nekaj let, vselej na njegov praznik, prosim za posebno milost, in še vselej sem bila uslišana. Če prošnja ni povsem dobra, izbere kaj boljšega zame.

Če bi bila oseba, ki piše z veljavo, bi želela na drobno in široko pripovedovati o milostih, ki jih je ta slavni svetnik že izprosil meni in drugim. V mnogih stvareh sem krajša, kot mi je sami ljubo, da ne bi prekoračila okvira danega mi naloga, v drugih morda zopet obširnejša, kot bi bilo potrebno, ker mi pač za vse dobro manjka razuma – kdor mi noče verjeti, ga prosim pri ljubezni do Boga, naj se prepriča sam; izkusil bo, kako koristno je, če se temu slavnemu očaku priporočimo in ga pobožno častimo.

Posebno naj bi se v ljubezni zanj vneli taki, ki so predani notranji molitvi; ne vem namreč, kako bi se mogli spominjati kraljice angelov in se spominjati časa, ko je z detetom Jezusom toliko trpela, ne da bi bili hvaležni tudi svetemu Jožefu, ki jima je tako dobrotno pomagal. Kdor npr. ne najde učitelja za notranjo molitev, naj se odloči za tega slavnega svetnika in ne bo zgrešil. Bog daj, da se ne bi pregrešila s tem, da tako smelo govorim o njem! Čeprav se javno štejem med njegove častilke, sem mu vendar le nemarno služila in ga površno posnemala. Ta svetnik torej je povzročil v svoji znani dobroti, da sem spet mogla vstati s postelje in shoditi ter da nisem bila več hroma. Jaz pa, kakršna sem, sem to dobroto slabo izkoristila.«³⁰

Dodajmo še ljubek zapis sv. Terezije Deteta Jezusa o nazareški Družini. »Kako lepo bo spoznati v nebesih vse, kar se je zgodilo v

sveti Družini! Ko je mali Jezus začel odraščati, je morda rekel Devici Mariji, ko je videl, da se posti: ‚Jaz bi se tudi postil.‘ In Devica Marija je odgovarjala: ‚Ne, moj mali Jezus, ti si še premajhen, ti nimaš moči.‘ Morda pa mu tega ni upala braniti. – In dobri sv. Jožef! O, kako rada ga imam! On se ni mogel postiti zaradi napornega dela. – Vidim, kako obla, potem si od časa do časa obriše čelo. O, kako se mi smili! Kako se mi zdi, da je bilo njihovo življenje preprosto! – Rojakinje so se prihajale po domače pogovarjat z Marijo. Včasih so jo prosile, naj jim zaupa svojega malega Jezusa, da bi se šel igrat z njihovimi otroki. In mali Jezus je pogledal Marijo, da bi ugotovil, če se sme iti. Včasih so dobre žene šle tudi naravnost k Jezusu in mu preprosto rekle: ‚Pridi se igrat z mojim dečkom!‘ itd. – Ko mislim na sveto Družino, si zelo rada predstavljam čisto navadno življenje. Ne vse tisto, kar nam govorijo, vse tisto, kar domnevajo. Na primer, da je mali Jezus zgnetel iz zemlje ptice, dihnil vanje in jim dal življenje. Ah, kje pa, mali Jezus ni delal takih nepotrebnih čudežev, niti zato, da bi razveselil svojo Mater. Zakaj pa potem niso bili preneseni v Egipt po čudežu, ki bi bil veliko bolj potreben in tako lahek za ljubega Boga. In v hipu bi se znašli tam! Pa ne, vse v njihovem življenju je potekalo tako kakor v našem. – In koliko težav, razočaranj! Kolikokrat so leteli očitki na dobrega sv. Jožefa! Kolikokrat mu niso hoteli plačati njegovega dela! O, kako začudeni bi bili, če bi vedeli vse, kar so pretrpeli! Itd. Itd.«³¹

6. *Adrienne von Speyr o sv. Jožefu*

Papež sv. Janez Pavel II. v svoji apostolski spodbudi »Odrešenikov varuh« jasno poudari in lepo razloži, da sta bila preblašena Devica Marija in sv. Jožef poročena.³² Poroča med Marijo in Jožefom ima velik teološki pomen. Njuna poročenost je ne le nujno potrebna zato, da more Marijin otrok veljati za Davidovega potomca, ampak tudi zato, da bi privedla do izpolnitve smisla starozavezne poročenosti. Jožef dopolni rodovitnost Abrahama, ki je dal Bogu vso čast in je razumel svojo rodovitnost kot »vstajenje

od mrtvih«, tako da je dal Bogu celoten prostor. To je za moža, ki je živel v naravnosti na poročenost, odpoved iz vere in prav s tem deležnost pri deviški rodovitnosti njegove žene. V tem je Jožef povsem v območju nove zaveze. Kar se tiče telesa, se more zdeti, da je Jožef samo »rednik« ali »krušni oče« Detetu. A duhovno je veliko globlje udeležen pri očetovstvu Boga samega, ko tiho in brez glasu pritrdi tisti odpovedi, ki jo zahteva angel. A ne smemo pozabiti na Jožefovo skrito deviško rodovitnost, ko vidimo Marijino milost v polni luči. Zakonska zveza Jožefa z Marijo je zgled tako za poročene kakor za deviške v Kristusovi Cerkvi.³³

Adrienne von Speyr v svoji knjigi o Mariji »Gospodova dekla« v sedmem poglavju spregovori o *Mariji in Jožefu*.³⁴ Iz duhovno globoke in bogate vsebine premišljevanj, ki so sad molitve ter naj bi jih brali in premišljevali v molitveni zbranosti, navedimo nekaj odlomkov. Sproti bodo navedene strani v knjigi. Zaradi preglednosti bodo nekatere besede v poševni pisavi, česar v knjigi ni.

Marija in Jožef »sta se zaročila kakor ljudje, ki hočejo služiti Bogu in pripadati drug drugemu. Obe nameri ne stojita zanj enakovredno druga ob drugi: določujoča volja za služenje je tisto, kar določa in je temelj njune medsebojne pripadnosti. Svojo poroko in vse svoje življenje posvečata temu služenju. To vesta že pri zaroki tako močno, da ne izključujeta niti ene same možnosti za služenje, ki bi jo mogel Bog odrediti v njunem zakonu. Odprtost, ki jo dobita s svojo obljubo drug drugemu, ne potisne v njunih srcih ljubezni do Boga na drugo mesto: tako prej kakor slej stoji na prvem mestu. Kakor je bila doslej prva misel obeh služba Bogu, tako bo ta služba Bogu tudi prva misel njune skupnosti. Le znotraj te misli se jima more njuna ljubezen kazati kot smiselna« (53).

Marija, brez madeža izvirnega greha spočeta, ne občuti nikakršnega nasprotja ali napetosti med svojo predanostjo Bogu in predanostjo možu. »Marija nima v sebi ničesar, kar bi moralo biti šele z izkušnjo in očiščenjem popolno privedeno v urejenost z Bogom ... Oblikovanje svojega zakona pušča prav tako odprto, kakor prepušča

Bogu oblikovanje svojega življenja. Ve le to, da je po Bogu samem tako vezana na svojega moža, da ta vezanost izključuje vsako razmerje kakega drugega moškega. Ko reče angelu «ne poznam moža», tedaj glede na angelovo obljubo, ki očitno ne kaže na zvezo z Jožefom, izključuje s tem vsako drugo človeško razmerje. A tudi ni mogoče reči, da je zagotovo pričakovala otroke od Jožefa. Tudi s tem bi – kakor z zaobljubo devištva – nekaj vnaprej določala ... Marija živi onstran te odločitve; odločitev za zakon zanjo ni odločitev zoper devištvo, odločitev za svetni stan ni odločitev zoper stan popolnosti. O združljivosti obeh ne razmišlja. Pozna le določitev, ki jo izpolni brez slehernega ovinka, zaustavljanja, pomikanja nazaj: izpolnjevati v vsem popolnoma božjo voljo. Njeno življenje poteka v takšni premici brez ovinka, ki pelje od brezmadežnega spočetja do poroke, do pritrditve angelu, do roditve in do križa. S tem Marija pokaže, da ni podvržena postavi izvirnega greha. Kajti v raju ne bi bilo dveh med seboj se izključujočih stanov. Telesna rodovitnost ne bi bila v nikakršnem nasprotju z Bogu posvečenim devištvom« (54–55).

»Pri Jožefu je vse drugače. Podvržen je bil postavi izvirnega greha in ne more drugače, kakor da opaža in upošteva nasprotje med zakonskim stanom in devištvom. Zaroka mu pomeni začetni korak k normalnemu zemeljskemu zakonu. Jožef je čist in pravičen ter živi v smislu pravičnosti svojih očetov. Njegova čistost nima nič opraviti s plehko impotenco, ki se zdi, da mu jo prideva večina podob. Če se bo moral odpovedati, tedaj bo to odpoved napravila njegova celotna moškost in bo s tem okrepljen ravno v svoji moškosti. Trdna odločnost njegove odpovedi mu bo dala moč, da ostane znotraj svoje naloge in da v njej raste. Jožef ne bo stal medleč poleg Marije, temveč kot mož, ki ve za svojo moč, a jo je v preprostosti in velikodušnosti žrtvoval. Njegova odpoved je sprejeta trdno in krepko, nato pa za vedno potopljena v molčanje. Vse je tako zelo v redu in zaključeno, da ne bo treba o tem nikdar več govoriti.

Pri zaroki pa Jožef izkusi resnično žensko ljubezen in ta ljubezen njegove neveste ga obogati, kakor more izpolniti moža

le ženska ljubezen. V luči te ljubezni vidi Jožef pred seboj svoje življenje, katero naj kot soprog oblikuje za družino. V svobodi in odgovornosti je izbral zakonski stan in od Boga bo prejel zakon in ne redovniškega stanu. *In v tem zakonskem stanu mu bo Bog naložil zdržnost.* V ta namen ni prestavljen v samostan. Jožef živi v svoji hiši z ženo in otrokom, tako da ga na zunaj ni mogoče razlikovati od drugih zakonskih mož. Sredi v svetu se mora vaditi v zdržnosti.

Čist je in bo to vedno ostal. Toda pred tem se je pripravljaj na navaden človeški zakon. Tako bo moral v svojih načrtih in pričakovanju iti nazaj ... Vendar ni brez celotne človeške ljubezni. Jožef ni pohabljenec; z vsem svojim telesom je v službi Bogu. Njegova ljubezen do Marije je polna človeška ljubezen v Bogu. In ko mora stopiti nazaj, pred čudežem Svetega Duha, bo to zanj odpoved. Odpoved, ne razočaranost, kajti razočaranost bi predpostavljala poželjivost. Toda njegova odpoved mu bo zopet podarila vse povečano. To bo težko, toda nikdar bridko, temveč bo odpiralo dostop do božjih skrivnosti« (55–56).

»Ko še ničesar ne sluti, zagleda nosečnost svoje neveste. In ne more drugače kakor dvomiti. Njegovi dvomi so popolnoma stvarni. Marije ne sumniči. Preprosto je odkril, da njegova nevesta pričakuje otroka ... Jožef ne misli na to, da bi se razsrdil zoper njo. Tudi v dvomu obdrži distanco do nje, razdaljo spoštljivosti, kakršno je vedno imel in ki ga ne bo nikdar zapustila. Svojim premislekom ne dovoli, da bi šli do konca, do na videz neizogibnega sklepanja.

Tako pretehtava v svojem srcu. Mati pa molči, ker ima v posesti neposredno skrivnost z Bogom. Marija razume, da je ta skrivnost skrivnost celotne nastajajoče Cerkve, da torej ne more z njo razpolagati. V tej skrivnosti ni ničesar, kar bi bilo primerno za sporočilo Jožefu ... Marijina skrivnost ni sporočljiva; Marija molči in njeno molčanje raste skupaj z rastočim otrokom. Čim bolj dobiva otrok obliko, toliko globlje Marija molči. In njeno molčanje zopet dovoljuje skrivnosti, da raste. V molku se okrepi njena pritrditev« (56–57).

Prav je, da posebej počastimo Marijino in Jožefovo molččnost. »Živeti v veri pomeni živeti v molku. Tako poteka bivanje Matere v skritosti velikega molka. To je molk okoli nje; ljudje ničesar ne vedo

o njenem resničnem življenju v skrivnosti njenega devištva. *Niti Jožef o njej ničesar ne zve; priti mora angel in ga uvesti v skrivnost.* Toda molk okoli nje je posledica njenega molka. Marija ne postane ljudem snov za pogovore, ker sama o sebi molči; in to dela zaradi tega, da bi ščitila Sinovo skrivnost. Tako posredno ščiti tudi lastno skrivnost. Pozneje, ko Sin nastopa javno, molči še naprej, ker ni njena naloga, da bi govorila. V tem molku se udeležuje pogovora med Sinom in njegovim nebeškim Očetom, kar je sploh bistvo (substancia) molitve, in molči tudi iz svete spoštljivosti, da s svojim govorjenjem ne bi preglasila Božje Besede« (22).

Hans Urs von Balthasar končuje svoj opis ali portret sv. Jožefa z značilno oznako: »Dobro je, da Jožef jasnemu obrisu svojega lika ni dodal niti ene same besede razlage o sebi. Beseda, ki jo Bog govori z njim, te razlage ne potrebuje.«³⁵ Ali ne velja ista odlika tudi za vso sveto Družino? Saj nam evangelisti ne ohranjajo nobene druge besede iz Jezusovega »skritega življenja« v Nazaretu razen Marijinega začudenega in rahlo očitajočega vprašanja Dvanajstletnemu (Lk 2,48). Ne vemo, kaj so se pogovarjali v sveti Družini. Pač pa sv. Luka dvakrat s poudarkom omenja, da je »Marija vse besede ohranila in premišljevala v svojem srcu« (Lk 2,19.51). Molk in premišljevanje. Molk in izpolnjevanje Božje volje. »Faire sans dire« (Stori brez besede – vodilo plemiške družine Von Speyr).

V nadaljnjem opisu molka, značilnega za Marijo in Jožefa, se Adrienne von Speyr za hip ustavi pri zakoncih, ki morajo tudi ohranjati spoštljiv molk drug pred drugim, zlasti glede najbolj osebnega odnosa do Boga.

»Četudi so njeni odnosi do Jožefa odnosi neveste do njenega ženina, je vendar njeno pričakovanje zadnje, o čemer bi mu mogla pripovedovati. Kajti Marija ni samo devica po telesu, temveč prav tako in še veliko bolj po duhu. Njena samoumevna sramežljivost, ki ni nikakršna zavrtost, temveč moč, ji prepoveduje govoriti. Zaradi tega ni prav nič manj pripravljena vse deliti z Jožefom, biti mu soproga vse življenje, na način, kakor sta to predvidevala angel in obljuba. Toda govoriti o tem ne more. Tako varujeta krščanska zakonca svojo skrivnost, ki jo ima vsak od njiju pred Bogom. Dr-

žeč se za roko gresta v cerkev, toda o tem, česar se je vsak izmed njiju spovedal, drug z drugim potem ne govorita. In ta molk ne omejuje in ne moti njune intimnosti. Po svojem tesnem sožitju si morda lahko predstavljata, česa se je drugemu bilo treba spovedati, toda nikdar ne bosta poskušala, tudi ne zgolj samo zase, priti do te predstave: iz spoštljivosti drug pred drugim in iz spoštljivosti pred Bogom. Pravilna spoved, to se pravi taka spoved, ki jo človek razume kot izpoved pred Bogom, je pogoj in osnova za molččnost, ki jo je Marija prejela in ohranila s svojim pogovorom z angelom. In njenemu molku ustreza molčanje Jožefa samega, ki tudi ne postavlja nobenega vprašanja in ki je napolnjen z enako spoštljivostjo pred skrivnostjo« (57–58).

Milost molka, dolžnost molčanja živi naprej v krščanskih zakonih, ki so sklenjeni v Bogu. Tako mož kakor žena sta naposled odgovorna Bogu. Čim bolj sta zvesta in vdana Bogu, tem bolj bosta zvesta in predana tudi drug drugemu. »V trenutku, ko hoče Jožef ukrepati, ker mu grozi, da nanašanje dejstva na njega samega postane neizogibno, se mu prikaže angel in mu razjasni. *Angel razvozla molk z božje strani*. Ne razreši ga s človekove strani. Angel omogoči, da se njun obojestranski molk izlije v novo molčanje, v katerem bo tisto vedenje in razumevanje, ki je bilo prej le enostransko, odslej postalo medsebojno. To bo molk sporazumevanja, ne da bi kadarkoli med njima prišlo do pogovora o skrivnosti te nosečnosti. Tako bosta tudi dva čista človeka v zakonu komaj kaj govorila o svoji najintimnejši združitvi niti o tem ne bosta govorila, kar sta prej o tem mislila in občutila. Vse ostane zaklenjeno v deju spoštljivosti drugega pred drugim, v deju, ki terja molk. Toliko bolj more biti deležna varstva Marijina skrivnost, kajti njena vezanost na Boga je globlja kakor vsaka vezanost na kakega moža. *Ta Materin molk pred njenim zemeljskim ženinom ne bo šel Cerkvi nikoli v izgubo. To je milost, ki živi naprej v krščanskih zakonih*. Skrivnost zakoncev, skrivnost, ki jo ima vsak od njiju pred Bogom, ne le, da ne more motiti medsebojne ljubezni, temveč jo lahko samo napravi rodovitno, jo poglobi, oplemeniti. Še zdaleč ta skrivnost ne ogroža celostnosti

podarjanja, temveč je za trajno najboljše jamstvo za vedno novo živost človeške ljubezni.

Marija je v pritrditvi angelu dala neomejeno pritrditvev, ne da bi prej vprašala Jožefa. S tem ni posegla v njegove pravice in ni samovoljno razpolagala z njunim obojestranskim zakonom. Bog je tako odredil in Marija se je uklonila ... Jožef ostane še vedno svoboden, da angelu odgovori z «da» ali «ne». Tudi on se bo moral osebno odločiti ... Gotovo ostane tudi njegova pritrditvev izrečena neposredno Bogu, a kljub temu ostane nekaj drugotnega, naslednjega. Zaobsežena in zaobjeta je od Marijine pritrditvev; Marija je svoj «da» izrekla vključno že tudi za Jožefa. Kajti Gospod hoče biti pri svojem učlovečenju rojen v družini; najti je torej treba tudi moža, ki to voljo uresniči. In ta ne more biti nihče drug kakor ženin Božje matere. Tako sega njena pritrditvev onkraj njene osebne usode; in to ne nezavestno: Marija se zaveda daljnosežnosti zase, za Jožefa, za Gospoda in za celotno človeštvo. Za vse, kar je s tem bistveno povezano, je Marija bistveno pripravljena« (58–59).

»Bog lahko poseže v vsako zakonsko zvezo in z njo razpolaga« (59). »Marija živi z Jožefom v resničnem zakonu. Toda duh zaobljube je uresničen v tem zakonu, in sicer tako na Marijini kakor na Jožefovi strani. Oba živita od časa svoje zaroke dalje v posebni pokorščini do Boga – sicer ne bi oba dala svoje pritrditvev enkratni poklicanosti – in živita v kontemplaciji, sicer se ne bi angel obema prikazal« (60).

V resničnem zakonu Marije in Jožefa ves čas vlada Božja volja. *V skupnosti svete Družine so uresničeni vsi trije evangeljski sveti: pokorščina, uboštvo in čistost.* »Jožefova pokorščina ostaja zaobjeta od Marijine pokorščine. Jožef vedno ostane poslušen, tudi če po angelovem obisku krene v popolnoma nasprotno smer kakor poprej. Ker je Bog predvidel njuno zedinjenje, je tudi enota njune poslušnosti zagotovljena že od začetka naprej. Marija je tako zelo v pokorščini, da je ta njena pokorščina kakor prekipevajoč studenec in privzema tudi Jožefovo pokorščino. Ničesar od tega, kar Marija dela, nima veljave le zanjo sámo; tistega razlivanja, ki odlikuje vsako krščansko milost,

ni mogoče najti nikjer v čistejši obliki kakor pri Mariji. Vse, kar ji je lastno, podarja tudi naprej, in tako Jožef, ki ji stoji najbližje, kot prvi dobi delež tiste moči pokorščine, ki je lastna njeni pritrditvi« (63).

»Jožef prinaša s seboj v njuno zvezo *uboštvo*: to je njegova posebna dota. Jožef pač ima poklic, toda v njem se ne more povzpeti do blagostanja; nenehno menjavanje prebivališča, vedno nova vrženost ven iz vseh urejenih razmer – to preprečuje vsako normalno razvijanje in načrtovanje. Uboštvo gospodinje že, preden je otrok tu, in služenje otroku sili družino, da vedno znova omalovažuje vse zunanje ozire. Jožef na začetku gotovo meni, da je njegova naloga v tem, da za ženo in otroka zagotovi dohodke, ki ne bi bili odvisni zgolj od njegove navzočnosti, sedanjosti, od njegovih morebitnih vsakdanjih zaslužkov. Toda na začetku ne pride do tega in pozneje vzame Gospod uboštvo v svoje roke in ga oblikuje naprej. V vedno novih angelovih navodilih, da naj vstane in odide, je vselej vključena tudi zahteva po novem uboštvo. Uboštvo in pokorščina sta utemeljena enotno z istimi besedami nebes« (63–64).

»Če Marija prinaša s seboj še zlasti pokorščino, a Jožef uboštvo, potem je čistost vsebovana v povezavi obeh, čeprav jo je vsak od njiju že na svoj način prinesel s seboj: Mati v svoji brezpogojni odprtosti k Bogu, Jožef v podreditvi vsakega lastnega razpolaganja v zakonu pod božja naročila. Tudi čistosti daje angel svoj pečat in dokončno vzpostavitev, ko njegova beseda, izrečena Jožefu glede Marijinega spočetja, obda Marijo kakor z nekakšno klavzuro. Marija ostane v vsakem odnosu in v vsakem obdobju svojega življenja nevesta.

Biti nevesta pomeni nenehno pripravljenost na podarjanje. Tudi ko je otrok še majhen, je Marija polna te predanosti. Toda tedaj jo Gospod potrebuje kot mater. Pozneje, ko otrok zraste, jo potrebuje za svoje delo – delo kontemplacije in akcije – kot vedno prenovljeno predanost. Tako se bo njena materinska predanost zopet spremenila v predanost neveste. Kakor nevesta mu stoji ob strani, v ozadju, ne da bi se silila v ospredje. Dovolj je, da Sin ve: ona je tu. Tako je, kakor če dva potujeta v gore: če kdo pride na težavno mesto, tedaj vesta: prijatelj mi bo lahko ponudil roko. Ni treba, da gresta zaradi tega po poti v dolini držeč se za roke, in morda tudi tam zgoraj

ne bo niti treba čutom zaznavno podati roke. Tako zadošča Sinu vedeti, da bi se mogel okleniti materine roke. Čuti se podprtega z njeno navzočnostjo tako, kakor postanejo otroci pogumnejši, če vedo: mati gleda. Ob križu bo Marija hodila skupaj z njim, tam bo stanje njene pripravljenosti na višku. Tedaj bo popolna nevesta. In ko jo tam zagledamo spet vidno, tedaj hkrati dojamemo, da je bila vedno tam, kot nevesta in kot mati. Na to najvišjo službo se je Marija pripravljala s tem, da je bila nevesta Jožefu« (64).

V zadnjem poglavju, ki ima naslov »Mati in ljudje«, Adrienne von Speyr z izredno tenkočutnostjo predstavi Marijino materinsko vlogo v Cerkvi. *Marija je vsem stanovom vzor in priprošnjica*. »Ko dozorevajočega mladeniča začne zaposlovati vprašanje čistosti, potem mu je potreben konkreten zgled Matere, ki mu privede pred oči tudi podobo njenega ženina Jožefa. Mladenič spozna, kako sta bila oba določena drug za drugega, in vendar sta svoje življenje in njegovo izpolnitev prepustila Bogu, kakor da bi čakala na božji migljaj, da bi storila to, kar bi od njiju terjala. Ničesar si ne izvzameta, tudi ne s pretvezo večje ljubezni, nedolžnega veselja, človeške narave, ki kot izrazno sredstvo potrebuje tudi telesnost in čutnost. Vesta namreč, da bo izključni smisel njunega življenja v tem, da izpolnujeta božjo voljo, o kateri takrat še nimata nikarkršnega natančnega naznanila, in na to izpolnitev se pripravljata. Da bosta mogla božjo voljo popolnoma izpolniti in se ustrezno pripraviti na to, morata biti čista, se pravi, da se morata ohraniti brez greha. Čeprav poznata možnost, ki jo je Bog položil v njuno naravo, čakata na to, da jima Bog pokaže, kako morata uporabljati to naravo, da bo Bogu všeč« (171).

Nato nadaljuje: »Če pot vodi v zakon, tedaj Mati s svojim življenjem z Jožefom pokaže, kaj je smisel krščanskega družinskega življenja sploh: pokaže, da družina nima svojega namena sama v sebi, temveč ostaja podrejena božjim načrtom in namenom. To je za družino tako pomembno, da mora vsaka duševna kakor telesna izpolnitev vselej veljati kot odgovor na izrecno božjo voljo. Tudi moževa stalna pripravljenost za Boga in za njegovo voljo nevidno živi od milosti Marijine pripravljenosti, tudi tam, kjer mora mo-

ško samostojno ukazovati in razpolagati. Mož je od Boga prejel odgovornost za družino, za ženino predanost in spočnenjanje otrok, a vsega tega ne absolutno, ampak kakor v nekakšnem razmerju posojila, za katero mora dajati obračun. S svojo rodovitnostjo ne sme kratko in malo suvereno razpolagati, ampak je mera za rabo in nerabo te rodovitnosti tudi zanj božja rodovitnost, kakor jo podarja zakrament zakona, in se mora njej prilagajati. V tem je marijanska oblika in milost njegovega življenja. Tudi Jožef mu stoji ob strani kot tisti, ki je pripravljen pomagati; a hoja za Jožefom je vedno tudi hoja za Marijo, ki je za Jožefa izrekla pritrdivitev Bogu. Tako možje, četudi samostojno razpolagajo, vedno ravnaajo tudi v imenu svojih žena in to povečuje njihovo odgovornost« (172–173).³⁶

In za sklep še *molitveno življenje sv. Jožefa*, kakor ga vidi Adrienne von Speyr: »Vidim njegovo pobožno molitev. Jožef je preprostega srca in vztraja v odprtosti izročitve, ki je ne bo nikoli popolnoma razumel. ... Jožef, pravični mož, je postavljen v nekaj, kar ga sprva prestraši; ne razume. Angel mu potrди pravilnost dogodka, poslej ve: to je moja pot in moja pot prihaja od Boga. Toda nikdar ne bo povsem razumel, kaj se je zgodilo z Marijo. In če si prizadeva, da bi ji pomagal in bil otroku oče, se vendar stalno zaveda, da je samo namestnik. Njegovo razumevanje ne seže dlje. Vedno bolj moli za to, da mu Bog pokaže poti, ki naj jih utira; ne, da mu podeli popolno razumevanje. Ko gleda na Mater z Otrokom, uvidi, da je nezaslišana milost, da sme biti zraven, opazovati in pomagati. Napreduje v veri in veselju, da mu ni treba hoditi trda pota Matere. Ko tudi on v skrbi za otroka doživlja težke ure, pozna predvsem veselje podaritve, veselje udeleženosti, in njegova molitev je hvaležna, ne zelo obsežna, a pobožna in ljuba. Ko dojamem nekaj o Sinu in njegovem doraščanju ter poslanstvu, to takoj vključi v molitev, ker tako tesno sovпада z njegovo potjo, da mora to ohranjati v molitvi. Jožef ljubi in dela, njegova pomoč nikoli ne prešteva. Odkar je angel govoril z njim, je pomirjen enkrat za vselej, in ta mir sije na vse, kar dela. Ne pozna nemira preračunljivosti. Ve, da je deležen veliko skrivnosti, tudi če ni njegova stvar, da bi jih preiskoval. Ni radoveden, ampak preprosto pobožen.«³⁷

7. Litanije svetega Jožefa

Cerkev časti svetega Jožefa kot deviškega moža blažene Device in Božje matere Marije ter Jezusovega »krušnega očeta«. Bl. papež Pij IX. je sv. Jožefa z odlokom »Quemadmodum Deus« 8. decembra 1870 razglasil za zavetnika vesoljne Cerkve. Ob 150-letnici je papež Frančišek razglasil »leto sv. Jožefa« (od 8. dec. 2020 do 8. dec. 2021). Kakor je nazareški Jožef na zemlji skrbel za sveto Družino in jo branil, tako jo zdaj varuje in podpira iz nebes s svojo mogočno priprošnjo pri Bogu.

Litanije v čast sv. Jožefu je 1. oktobra 1910 odobril papež sv. Pij X. Zlasti v tem letu naj bi jih čim pogosteje molili. Ob premišljevanju posameznih 25 vzklikov, ki opisujejo poslanstvo in naloge, kreposti in vrline »pravičnega moža«, se nam odstira njegova poklicanost in veličina v sodelovanju pri Božjem odrešenjskem načrtu.

Župnik Jožef M. Seigerschmied leta 1938 napisal lepo knjižico »Pojdite k Jožefu«, v kateri razlaga vzklিকে v litanijah svetega Jožefa. V uvodu pojasni naslov »Pojdite k Jožefu«, kakor je rekel egiptovski kralj ob času hude lakote. Isto kliče tudi nam najvišji Kralj nebes in zemlje po svoji Cerkvi v teh hudih časih. Ta premišljevanja naj bodo kakor »šopek vijolic«, ki jih hočemo v marcu pokloniti sv. Jožefu. »Vijolica cvete ob prvih žarkih pomladanskega sonca ... Tudi sv. Jožef je živel ob času, ko so na zemljo posijali prvi žarki sonca pravice, Jezusa Kristusa ... Vijolica ne vzbuja pozornosti s sijajno obleko. Skrita je v grmovju. Tudi življenje sv. Jožefa je bilo skrito, svetu nepoznano ... Eno pa ima vijolica, v čemer presega drugo cvetje, in to je njena čudovito prijetna vonjava. V vonjavi lepih čednosti se je odlikoval sv. Jožef.« In pisec doda misel sv. Tomaža Akvinskega: »Nekaterim svetnikom je Bog dal, da pomagajo le v nekaterih potrebah. Sv. Jožefu pa je dal, da pomaga v vseh potrebah, da ščiti in varuje tiste, ki se k njemu zatekajo.«³⁸

V prvi litanijški prošnji najprej vzklīknemo: »**Sveta Marija, prosi za nas!**« Cerkev postavlja Marijo na prvo mesto, saj je kot Brezmadežna najbolj podpirala svojega moža, svetega Jožefa, v stremljenju po popolnosti. Ni pravega češčenja svetega Jožefa brez

češčenja Marije. Tudi molitev v čast sv. Jožefu, ki jo je odobrila papež Leon XII. 15. avgusta 1889, se začne tako: »K tebi, o sveti Jožef, pribežimo v svojih stiskah. In ko smo na pomoč poklicali tvojo presveto nevesto, prosimo zaupljivo tudi tvojega varstva.«

»**Sveti Jožef!**« (Sancte Ioseph). Prvi vzklik je pozdrav, je počastitev in zaupna izročitev. Z njim ponovimo in izgovorimo angelov pozdrav: »Jožef!« To ime pomeni: »Bog naj doda!« Pomeni torej rast in napredovanje. Očak Jakob je pred smrtjo blagoslovil svoje sinove in rekel o Jožefu: »Rodovitna mladika je Jožef, rodovitna mladika ob studencu« (1 Mz 49,22).

»**Slavni sin Davidov**« (proles David inclyta). Tako Cerkev pozdravlja svetega Jožefa. In tako ga je Gospodov angel poklical v sanjah: »Jožef, Davidov sin!« (Mt 1,20). V Matejevem in Lukovem evangeliju je Jezusov rodovnik, v katerem je rečeno, da je bil Jožef kraljevega rodu. Jezusov rodovnik ostaja pomemben: Jožef je Jezusov oče po postavi. Po njem Jezus spada po pravu, »zakonito« k Davidovi rodovini. In vendar izhaja od drugod, »od zgoraj« – od Boga samega. Skrivnost izvora, dvojnega izvira, nas nagovarja povsem konkretno: Jezusovo poreklo je treba navesti, in vendar je skrivnost. Samo Bog je njegov »Oče« v dejanskem pomenu. Rodovnik mož ima svetno-zgodovinsko težo. In vendar je na koncu Marija, ponižna devica iz Nazareta, v kateri se zgodi nov začetek; človeškost se začne na novo. Jezus se je rodil iz Jožefove žene v mesijanski Davidovi rodovini (Mt 1,16; prim. Rim 1,3; 2 Tim 2,8; Raz 22,16). Luka nam pove, da je Jezus po postavi veljal za Jožefovega sina, čeprav je Jezusovo resnično poreklo že prej opisal v prvih dveh poglavjih svojega evangelija.³⁹ Zato vzklik: »Slavni sin Davidov!« To nam pove, da sta Jožef in Marija izbrani cvet in najzlahtnejši sad izvoljenega ljudstva Izraela. Apostol Pavel poudarja: »Oni so Izraelci. Njim pripadajo posinovljenje in slava, zaveze in zakonodaja, bogoslužje in obljube; njihovi so očaki in iz njih po mesu izhaja Kristus, Bog, ki je nad vsem, slavljen na veke. Amen« (Rim 9,4–5).

»**Luč očakov**« (lumen patriarcharum). V Stari zavezi je Bog izbral očake, da je po njih v izvoljenem narodu ohranil vero v enega Boga, ga vodil, mu napovedoval prihodnjega Odrešenika in

v njem ohranil svoje obljuje. Najodličnejši in zadnji med njimi je bil sveti Jožef. Mnoge dobre lastnosti je sveti Jožef podedoval od svojih prednikov. Sveti Tomaž Akvinski pravi, da je »sveti Jožef imel Abelovo preprostost, Noetovo svetost, Abrahamovo pokorščino, Jakobovo potrpežljivost, Jožefovo čistost, Davidovo krotkost, Elijevo gorečnost in srčnost Makabejcev. Sveti Jožef je bil prvi med očaki, prava luč očakov« (Pojdite k Jožefu, 42). Je vez med staro in novo zavezo. Je dopolnitev Abrahamove vere in blagoslova: »Blagoslovil te bom in naredil tvoje ime veliko, da bo v blagoslov« (1 Mz 12,2).

Sveti Jožef je »**Ženin Božje porodnice**« (Dei Genetricis sponse). To Jožefovo dostojanstvo je tako veliko in vzvišeno, da ga ni mogoče ustrezno opisati. Sv. Janez Damaščan pravi: »Imenuješ ga Marijinega moža. To je nekaj neizrekljivega in nič višjega ni mogoče reči.« Izmed vseh ustvarjenih bitij ni bilo višjega od Marije. »Nič ji ni enakega, nič se ji ne more primerjati. Kajti vse, kar je, obstaja nad teboj ali pod teboj. Nad teboj je edinole Bog,« vzklika sveti Anzelm. Dostojanstvo Matere Božje je neskončno. Mož te vzvišene Matere je bil sveti Jožef. Izmed vseh svetih očakov je bil edini, ki ga je Bog imel za vrednega, da se poroči z najčistejšo Devico. Imel je najpopolnejšo ljubezen, ki je bila prvi pogoj za zakon z Božjo materjo Marijo. Zaradi te najpopolnejše ljubezni ga je Bog izbral, da je postal najčistejši ženin ter moč njegove izvoljene in ljubljene hčerke (Pojdite k Jožefu, 48–49).

Sv. Janez Pavel II. v apostolskem pismu »Odrešenikov varuh« zapiše: »Jožef ... je vzel svojo ženo k sebi. A je ni spoznal, dokler ni rodila sina' (Mt 1,24–25). Te besede kažejo tudi na drugačno zakonsko bližino. Višina te bližine ali boljše duhovna mogočnost zedinjenosti in povezanosti med osebama – moža in žene – izvira naposled iz Duha, ki oživlja (prim. Jn 6,63). Jožef, ki je bil pokoren Duhu, je ravno v njem na novo našel vir ljubezni, svoje zakonske ljubezni kot mož. In ta ljubezen je bila večja od tiste ljubezni, ki bi jo pravični mož mogel pričakovati po možnosti svojega človeškega srca« (19).

»**Čisti varuh Device**« (Custos pudice Virginis). Sveti Jožef se je povsem izkazal za vrednega te oznake. Z največjo skrbnostjo je

varoval Božji zaklad. Varoval je življenje presvete Device, ki mu je bila žena. Ko je izvedel, da je noseča, je ni odslovil, temveč jo je vzel k sebi, kakor mu je naročil Gospodov angel. Jožef pa je obvaroval njeno poštenje, življenje in devištvo, ki ji je bilo najdragocenejši dar. S temi svojimi dejanji si je pridobil milost in naklonjenost pri nebeškem Očetu in svoji nevesti Mariji. Sv. Janez Pavel II. nas spet pouči: »Bogoslužje slavi Marijo, ki ,je z vezjo zakonske in deviške ljubezni povezana z Jožefom, pravičnim možem'. Gre v resnici za dve ljubezni, ki skupaj predstavljata skrivnost Cerkev, device in neveste, ki ima svoj simbol v zakonu Marije in Jožefa. ,Devištvo in neporočenost zaradi Božjega kraljestva nista v nikakršnem nasprotju z visokim dostojanstvom zakona, ampak ga predpostavljata in potrjujeta. Zakon in devištvo sta dva načina, kako ponazarjamo in živimo skrivnost zaveze Boga z njegovim ljudstvom, ene same življenjske skupnosti med Bogom in ljudmi« (Odrešenikov varuh, 20).

»**Rednik Sinu Božjega**« (Fili Dei nutricie). Sveta Cerkev ni mogla lepše proslaviti svetega Jožefa kakor s tem, da mu je v litanijah dala ta naslov. V slovenščini lepo rečemo tudi »krušni oče«. Pomislimo, da »Betlehem« pomeni »hiša kruha«. Betlehem je Davidovo mesto, iz katerega izhaja Jožefov rod in v katerem je rojen Jezus Kristus, Božji Sin, »pravi kruh, ki je prišel iz nebes«. Jožef »je hranil tistega, ki naj bi ga verniki jedli kot kruh večnega življenja«. Ni bil Jezusov pravi telesni oče, toda od nebeškega Očeta je prejel očetovsko oblast. Po Božjem naročilu je Jezusu zakonito podelil ime in nato skrbel zanj z ljubeznijo. Zato so ga ljudje po pravici imenovali za očeta Jezusa Kristusa: »Jezus, Jožefov sin iz Nazareta« (prim. Jn 1,45). Ob tem naj bi pomislili, da so tudi starši, čeprav roditelji, vendar hkrati samo posredniki, oskrbniki in varuhi življenja. Edini izvir in darovalec življenja je Bog Oče, »po katerem se imenuje vsako očetovstvo v nebesih in na zemlji« (Ef 3,15). Gospod nas uči: »Eden je vaš oče, ta, ki je v nebesih« (Mt 23,9). Sveti Jožef je opravljal najvažnejšo in najveličastnejšo službo na svetu, ki je ni bil vreden in ne zmožen nobeden izmed drugih velikih ljudi tistega časa. Izmed množice mož je Bog za tako vzvišeno nalogo izbral ubogega, nepoznanega in ponižnega

nazareškega tesarja. Samo njemu je dovolil, da ima Jezusa stalno poleg sebe kot svojega sina. Zato je sv. Jožef najboljši zgled in priprošnjik v vseh družinskih in tudi gospodarskih zadevah.

»**Skrbni branitelj Kristusov**« (Christi defensor sedule) je Jožef postal že tedaj, ko je po angelovem naročilu sprejel Marijo za svojo ženo. Le tako je mogel Jezus stopiti v človeški rod kot zakonski sin, le tako ga je Jožef zaščitil pred nasprotniki in njihovimi očitki. Svojo skrbnost do sina je pokazal že pred njegovim rojstvom, ko je »s svojo zaročeno ženo Marijo, ki je bila noseča od Svetega Duha« odšel v Betlehem, v mesto svojega pradedu, kralja Davida. Nato je moral sredi noči z novorojenim otrokom in Marijo oditi v povsem tujo deželo, v Egipt, saj je kralj Herod stregel Jezusu po življenju. To je storil nemudoma in brez vprašanj, samo da bi rešil Božjega Sina in Devico Marijo pred Herodovo okrutnostjo. Ves čas bivanja v Egiptu in potem ob odhodu v domači Nazaret je Jezusa Kristusa skrbno varoval in branil. Vestno je izpolnjeval svoje dolžnosti kot rednik in se polno izkazal za Jezusovega skrbnega branitelja. Jožef se je dobro zavedal svoje odgovornosti, ki jo je bil prevzel kot njegov branitelj. Zavest odgovornosti ga je krepila, da se ni izognil nobenemu delu, se ni zbal nobene ovire ali nevarnosti. Tudi danes potrebujemo očete, ki se dejavno zavzemajo za obrambo nerojenih in rojenih otrok ter jih varujejo pred telesnimi in duhovnimi nevarnostmi. Sveti Jožef je velik zgled in mogočen priprošnjik staršem, da rešijo svoje otroke pred Herodovim mečem!

»**Glavar svete Družine**« (Almae Familiae praeses). Ko je Herod hotel umoriti Jezusa, je Bog poslal svojega angela k svetemu Jožefu, ki je bil poglavar te nazareške Družine, in ne k Mariji. Za poglavarja družine sta ga priznavala tudi Jezus in Marija, ki sta bila pokorna njegovim odločitvam. Jasno je, da je bila sv. Jožefu tuja vsaka gospodovalnost, samovoljnost. Bil je kar najbolj kreposten: najpokornejši do Boga in zato najmilejši do bližnjega. In če sta mu bila pokorna Jezus in Marija ter bila pripravljena izpolniti vsak njegov ukaz, potem si Jožef res zasluži naše iskreno čiščenje in neomajno zaupanje v njegovo poglavarstvo. Kakor molimo »Pod tvoje varstvo pribežimo«, tako »prosimo zaupljivo tudi tvojega varstva«.

Cerkev nam v prvih sedmih prošnjah kaže svetega Jožefa v njegovi visoki časti, v njegovem visokem dostojanstvu, ki nam more vzbuditi najgloblje spoštovanje do njega in nas spodbuditi k prisrčnemu češčenju tega svetnika. Sledijo vzkliki, ki navajajo Jožefove kreposti.

»**Jožef najpravičnejši**« (Ioseph iustissime). Cerkev zdaj navaja šest vzdevkov v presežniku (superlativu). S tem hoče povedati, da se Jožef v teh krepostih kar najbolj, neprekosljivo odlikuje. Je popolnoma pravičen. Evangelij pravi: »Ker je bil njen mož Jožef pravičen in je ni hotel osramotiti, je sklenil, da jo skrivaj odslovi« (Mt 1, 19–20). Katekizem opredeli glavno krepost takole: »Pravičnost je nravna krepost, ki obstaja v stanovitni in trdni volji, da damo Bogu in bližnjemu, kar jima gre. Pravičnost do Boga se imenuje ,krepost bogovdanosti'. Pravičnost do ljudi nagiblje človeka, da spoštuje pravice vsakogar in vzpostavlja v človeških odnosih harmonijo, ki pospešuje poštenost (aequitas, pravšnost) glede oseb in skupnega blagra. Pravični človek, ki ga svete knjige pogosto omenjajo, se odlikuje po trajni premočrtnosti svojih misli in poštenosti v svojem razmerju do bližnjega« (KKC 1807).

Joseph Ratzinger lepo utemelji to evangeljsko oznako: Matej v Jožefovi odločitvi, da »ne bi osramotil« Marije, vidi znamenje, da je bil »pravičen«. Označitev Jožefa kot pravičnega (*caddik*) daleč presega odločitev tega trenutka. Daje celotno podobo sv. Jožefa in ga hkrati uvršča med velike osebnosti Stare zaveze – vse od pravičnega Abrahama. Če moremo reči, da je v Novi zavezi navzoča oblika pobožnosti povzeta v besedi »verujoči«, potem je celotno življenje v skladu s Svetim pismom v Stari zavezi povzeto v pojmu »pravični«. Že Psalm 1 opisuje klasično podobo »pravičnega«. Smemo ga imeti že kar za portret duhovnega lika sv. Jožefa. Pravičen je potemtakem človek, ki živi v živem stiku z Božjo besedo, ki »se veseli v Gospodovi postavi« (v. 2). Podoben je drevesu, zasajenem ob potokih voda, ki stalno rojeva svoj sad. S potoki voda, iz katerih se hrani, je seveda mišljena živa Božja beseda, v katero poganja korenine svojega bitja. Božja volja mu ni od zunaj naložena postava, ampak »veselje«. Postava mu sama od

sebe postane evangelij, veselo oznanilo, ker jo bere v osebni, živi usmeritvi k Bogu ter jo tako od znotraj razume in živi. – Psalm 1 ima za značilnost pravičnega, »srečnega moža« njegovo prebivanje v postavi (tora), v Božji besedi. Vzporedno besedilo Jer 17,7 označuje kot »blagoslovljenega« tistega, ki »se zanaša na Gospoda in čigar upanje je Gospod«. Tukaj močnejše kakor v psalmu stopa v ospredje osebna narava pravičnosti – zanašanje na Boga, ki daje upanje človeku. Obe besedili ne govorita neposredno o pravičnem, ampak o srečnem ali blagoslovljenem možu. Vendarle ju smemo imeti za pristno podobo starozaveznega pravičnega. Iz nje tudi spoznamo, kaj nam hoče povedati Matej, ko Jožefa predstavi kot »pravičnega«. – Ta podoba človeka, ki ima svoje korenine v živih vodah Božje besede, živi v pogovoru z Bogom in zato stalno rojeva sad – ta podoba se uresničuje v opisanem dogodku, pa tudi v vsem, kar je poslej povedano o Jožefu iz Nazareta. V Jožefovi izkušnji gre za to, da postavo pravilno razlagamo in uresničujemo. Jožef to stori v ljubezni. Marije noče javno osramotiti. Hoče ji dobro, tudi v uri velikega razočaranja. Jožef ne uteleša tiste oblike pozunanjene zakonitosti, ki jo Jezus ožigosa v Mt 23 in proti kateri se bojuje Pavel. Jožef živi postavo kot evangelij. Išče pot edinosti prava in ljubezni. In tako je notranje pripravljen na novo, nepričakovano in človeško neverjetno novico, ki mu bo prišla od Boga.⁴⁰

»**Jožef najčistejši**« (Ioseph castissime). To nam zagotavlja Bog sam. Nebeški Oče je svoji ljubljene hčeri Devici Mariji določil za ženina in varuha takega moža, ki naj bi ščitil njeno čast pred ljudmi in bil priča njene najčistejše svetosti in devištva. Tak mož je bil Jožef. Mož, ki se je odlikoval v neokrnjeni čistosti. In tudi za svojega Sina je Bog moral izbrati moža, čigar čistost je presegala čistost angelov. Jožefova čistost se je v polnosti razvila v odnosu z Marijo in Jezusom. Da je sveti Jožef najčistejši, nam priča tudi od Svetega Duha razsvetljena Cerkev, ki mu je dala naslov najčistejši in ga postavila za varuha čistih duš (Pojdite k Jožefu, 85).

Jezus oznanja: »Blagor čistim v srcu, ker bodo Boga gledali« (Mt 5,8). »Čistost srca ni nič drugega kot notranja svoboda in popolna zmožnost za ljubezen,« je rekel duhovnik Janez Zupet.⁴¹

»Čista srca pomenijo tiste, ki so svoj razum in svojo voljo spravili v sklad z zahtevami božje svetosti, predvsem na treh področjih, ki so: ljubezen do bližnjega, čistost ali spolna urejenost, ljubezen do resnice in prava vera. Med čistostjo srca, telesa in vere obstaja vez« (KKC 2518). Naj bo sveti Jožef priprošnjik tako poročenim kakor samskim.

»**Jožef najmodrejši**« (Ioseph prudentissime). Cerkev je svetemu Jožefu dala ta častni naslov. Nazareški Jožef je bil »moder« in »razumen«. Štiri človeške kreposti imajo vlogo tečaja pri vrtih, zato se imenujejo glavne ali kardinalne (lat. »cardo« = tečaj); vse druge se zvrščajo okrog njih. Glavne kreposti so: razumnost, pravičnost, srčnost. Katekizem pravi: »Razumnost je krepost, ki nagiblje praktični razum, da v vsaki okoliščini razbere, kaj je za nas resnično dobro, in izbere pravilna sredstva za njihovo izvršitev ... Ne smemo je zamenjati z boječnostjo ali strahom, tudi ne z dvoličnostjo ali hlinjenjem. Pravijo ji *auriga virtutum* (krmarka kreposti): razumnost vodi druge kreposti tako, da jim naznačuje pravilo in mero. Razumnost je tista, ki usmerja sodbo vesti. Razumen človek odloča in ureja svoje ravnanje v skladu s to sodbo. Na podlagi te kreposti brez zmote uporabljamo npravna načela v posebnih primerih in premagujemo dvome glede dobrega, ki ga je treba storiti, in zla, ki se ga je treba izogibati« (KKC 1806). Jožef najmodrejši si je prizadeval »za edino potrebno«. Svojo bogovdanost je združeval z vsakdanjo dejavnostjo. Bil odprt za Boga in pozoren do bližnjega. Vedel je, da je »Gospodov strah začetek modrosti«. Joseph Ratzinger pojasnjuje: »Ponovno se nam pokaže bistvena poteza lika sv. Jožefa: njegova zmožnost dojemanja Božjega in njegova zmožnost razlikovanja. Božje sporočilo se more tako dotakniti samo človeka z notranjo budnostjo za Božje, z občutljivostjo in dovtetnostjo za Boga in njegove poti. Zmožnost razlikovanja pa je nujna, da bi spoznali, ali so bile samo sanje ali je resnično prišel k njemu Božji odposlanec in mu govoril. Jožef nam je tukaj spet čisto praktično prikazan kot ,pravični': njegova notranja budnost za Boga, s katero sprejme in razume oznanilo, kar sama od sebe postane pokorščina.«

»**Jožef najsrčnejši**« (Ioseph fortissime). Jožef je bil tisti srčni svetnik, ki ga nobena težava, nobeno trpljenje, nobena stvar ni odvrnila, da bi ne izpolnjeval Božje volje in Božjih zapovedi. Sveti Jožef je to svojo srčnost pokazal, ko je moral iz Nazareta odriniti v Betlehem, da se je po ukazu cesarja Avgusta popisal ves rimski svet (Lk 2,1). Pot v mesto očetov je bila dolga in polna nevarnosti. A nobena ovira ga ni ustavila, da ne bi izpolnil Božje volje, ki je bila v cesarjevem ukazu. – Sredi temne noči se mu je prikazal gospodov angel in mu naročil, naj z družino zbeži v Egipt, saj jim je za petami Herod, ki hoče umoriti Jezusa. Jožef ni pomišljal in ugovarjal. Brez vprašanj in nepripravljen na odhod je vzel Jezusa in Marijo ter se umaknil v Egipt. – S srčnostjo je prenašal vse težave svojega življenja, veliko revščino in bedo, ki ga je spremljala skozi življenje. Svoj kruh si je moral služiti s težkim delom. Vendar se ni pritoževal nad Božjo previdnostjo, ki mu je naložila težko breme življenja. Vdano je sprejemal vse kot Božji dar in Božjo voljo. Jožef, najsrčnejši!

Katekizem lepo opiše to krepost: »*Srčnost* je нравna krepost, ki v težavah zagotavlja trdnost in stanovitnost v prizadevanju za dobro. Srčnost nam krepi odločnost v upiranju skušnjavam in premagovanju ovir v nravnem življenju. Krepost srčnosti napravlja človeka sposobnega za premagovanje strahu, celo strahu pred smrtjo, za prestajanje preizkušenj in preganjanj. Srčnost pripravi človeka, da gre prav do odpovedi in celo do žrtvovanja svojega življenja, ko je treba obraniti pravično stvar« (KKC 1808).

»**Jožef najpokornejši**« (Ioseph oboedientissime). Pokorščina je hčerka ponižnosti. Čim ponižnejši je človek, tem pokornejši je. Jožef je bil vedno in v vsem pokoren Bogu. Brez obotavljanja se je uklonil Božjim ukazom. Po angelovem naročilu je vstal in odšel v Egipt. Tam je ostal, dokler mu ni bilo ukazano drugače (Mt 2,14–15). To je zgled popolne pokorščine Bogu, ki nam še kako manjka. Sveti Gregorij pravi: »Kdor se je naučil popolnoma pokoren biti, ne sprašuje nič ne premišljuje nič, marveč stori, kakor mu je ukazano.« Sveti Hieronim uči, da »pokorščina vsebuje vse čednosti in vodi naravnost h Kristusu«, zato naj nam bo zgled sveti Jožef

(Pojdite k Jožefu, 104). Sveto pismo imenuje človekov odgovor Bogu »poslušnost vere« in nam predstavlja Abrahama kot vzor te poslušnosti. Devica Marija je njeno najpopolnejše uresničenje. Skupaj z njo pa seveda sv. Jožef.

»**Jožef najzvestejši**« (Ioseph fidelissime). Gospod govori: »Kdo je zvesti in razumni služabnik, ki ga je Gospod postavil nad svojo družino, da ji ob pravem času da živež« (Mt 24,45). Jožef je bil nadvse zvest svojemu Bogu v veri, upanju in ljubezni. Božja zvestoba je temelj človeške zvestobe: »Bog ostane zvest, kajti sebe ne more zatajiti« (2 Tim 2,13). Prekipevajoča izpolnitev zvestobe je nova zaveza, ker v osebi Jezusa Kristusa Božja in človeška zvestoba postaneta naravnost istovetna. In Jožef je prvi učenec in zgled neomajne krščanske zvestobe do Boga in bližnjega. Tudi kristjan, ki je zvest v malem in v velikem, more s Kristusom in Cerkvijo postati »zvesta priča« (Raz 2,13). Kot hvaležen odgovor na zvestobo, ki mu jo izkazuje Bog, more kristjan – po Marijinem in Jožefovem zgledu – v svojem vsakdanjiku izpričevati vsem nezaupnežem okoli sebe, da je zvestoba na svetu mogoča in da napravlja bivanje veliko in dragoceno!

»**Ogledalo potrpežljivosti**« (Speculum patientiae). Katoliška Cerkev s to čudovito oznako pokaže na dragoceno lastnost svetega Jožefa, ki je še kako potrebna v vsakdanjem življenju. Božja previdnost mu je naložila težko breme vsakovrstnih nadlog. Vse to pa je sprejel in nosil z največjo potrpežljivostjo. Sprejel je uboštvo, četudi je bil kraljevega rodu. Sprejel je nosečo mater Marijo, čeprav mu ni bilo takoj jasno, kako se je to zgodilo. Ko je v Betlehemu zaman iskal prenočišče, ni godrnjal nad prebivalci in Bogom, temveč je tiho vdan nosil težki križ, ki mu ga je naložil Bog. Mnogo težav in bridkosti je prestal v Egiptu in potem v Nazaretu. Sveti Jožef se ni hudoval ne na Heroda in ne na Boga, ki je dopustil, da jih Herod zasleduje. To je sprejel kot Božjo voljo. Zaradi vsega tega, kar je prestal v življenju, je sveti Jožef postal zgled in živo »ogledalo potrpežljivosti«. Kolikor bolj se približamo Bogu, toliko potrpežljivejši in skromnejši bomo. S tem pa tudi bliže resnici in ljubezni. Navsezadnje je potrpežljivost vera v dobro, v moč dobrega, vera v to, da je dobrota močnejša od zla. Pismo Hebrejcem pravi: »Potrpežljivosti

vam je treba, da izvršite voljo božjo ter dosežete obljubo« (Heb 10,36). Naš veliki arhitekt Jože Plečnik je voščil svojemu prijatelju: »Bog ti daj preljubo zdravje, svojo milost in voljno potrpljenje.«

»**Ljubitelja uboštv**a« (Amator paupertatis). Sveti Jožef se ni branil uboštv, v njem ni videl nič sramotnega. To je le ena izmed njegovih svetlih lastnosti. Svoje uboštv razodeva v Betlehemu, kraju Jezusovega rojstva. Njegovo pomanjkanje se kaže tudi v tempeljski daritvi, ko za Jezusovo odkupitev ob rojstvu daje Bogu dar ubogih – dve grlici. Skrajno uboštv ga spremlja tudi na poti v Egipt, v samem Egiptu in ob vrnitvi v Nazaret. O premoženjskih razmerah svete Družine ne vemo ničesar. A povsem utemeljeno smemo misliti, da so v Nazaretu živeli skromno, ubožno. Jožef je preživiljal sveto Družino z delom svojih rok. Pogled v njegovo uboštv Gospod Bog primerja takole: »Lisice imajo brloge in ptice pod nebom gnezda, Sin človekov pa nima, kamor bi glavo naslonil« (Mt 8,20). Čeprav je bilo uboštv za svetega Jožefa težko breme, na njem ni opaziti nejevolje in obupanosti nad življenjem. Pri njem se bolj in bolj opazi le globoka vdanost Bogu.

»**Zgled delavcev**« (Exemplar opificum). Evangelij poroča, da je bil Jožef po poklicu tesar, »téhton« (Mt 13,55). Očitno je tudi Jezus pridno pomagal v Jožefovi obrtni delavnici, saj so se rojaki v Nazaretu o Jezusu spraševali: »Ali ni to tesar?« (Mr 6,3). Sveto pismo pravi, da je Bog prvega človeka postavil v raj, da bi ga obdeloval. Dokler ni grešil, mu je bilo delo v veselje. Po grehu pa je postalo delo težko breme: »V potu svojega obraza boš jedel kruh, dokler se ne povrneš v zemljo, iz katere si bil vzet« (1 Mz 3,19). Sveti Jožef iz vsega tega ni bil izvzet. Tudi sam je moral trdo delati. A vedel je, da je delo častna naloga vsakega človeka, ki ga stori podobnega Bogu. Rad je delal, ker se je zavedal, da človek z delom povečuje Stvarnika, izpopolnjuje stvarstvo in posvečuje tudi sebe. Apostol Pavel naroča kristjanom: »Karkoli delate, delajte iz srca kakor Gospodu« (Kol 3,23). Papež sv. Pavel VI. je ob svojem obisku v Nazaretu (5. januarja 1964) v nagovoru čudovito opisal zgled nazareške Družine: »Nazaret je šola evangelija. Najprej nauk o molku, nato nauk o družinskem življenju in še nauk o delu: Tu

v Nazaretu, v hiši tesarjevega sina bi radi razumeli in počastili trdi in odrešilni zakon človeškega prizadevanja ... Srčno želimo od tu pozdraviti delavce vsega sveta in jim pokazati njihovega velikega vzornika, njihovega Božjega brata, Kristusa, našega Gospoda.« Dodati smemo, da tudi svetega Jožefa, ki je zgled delavcev. Papež Benedikt XVI. v okrožnici »Bog je ljubezen« poudarja: »Čas je, da spričo aktivizma in grozečega sekularizma mnogih v karitativnem delu zaposlenih kristjanov ponovno podkrepimo pomembnost molitve« (37). Sveti Jožef zgledno povezuje molitev in delo: »Ora et labora.«

»**Kras domačega življenja**« (Domesticae vitae decus). »Zakon je posebna sreča, če se oba potrudita za isto svetost in sta oba enaka v bogoljubnosti,« pravi sveti Peter Krizolog (Pojdite k Jožefu, 130). Takšno srečo, h kateri je pripomogel tudi sveti Jožef, je uživala sveta Družina najpopolneje. K sreči je pripomogel predvsem tako, da je izpolnjeval dolžnosti svojega stanu kot mož preblažene Device in kot Jezusov krušni oče. Obema je posvetil vso ljubezen svojega srca. Takšno velikodušno ljubezen opisuje apostol Pavel: »Ljubezen je potrpežljiva, dobrotljiva; ne išče svojega, se ne da razdražiti, ne misli hudega, se ne veseli krivice, veseli se pa resnice, vse opraviči, vse veruje, vse upa, vse prenese. Ljubezen nikoli ne mine« (1 Kor 13,4–7).

Kako dobesedno velja starodavni krščanski spev: »Ubi caritas, ibi Deus est« (Kjer je ljubezen, tam je Bog). »Bog je ljubezen, zato tisti, ki živi v ljubezni, živi v Bogu in Bog živi v njem« (1 Jn 4,16). Cerkev na praznik svete Družine prosi: »Dobri Bog, v sveti Družini si nam pokazal čudovite zglede lepega življenja. Daj, da bomo v naših družinah v medsebojni ljubezni krepostno živeli in se v večnosti veseli sešli pri tebi.«

»**Varuh devic**« (Custos virginum). Sveti Jožef je najboljši pomočnik v vseh dušnih in telesnih potrebah. Njegova naklonjenost velja posebno tistim, ki so mu podobni, se pravi tistim, ki živijo čisto deviško življenje. Sveti Jožef takšne duše posebno ščiti in varuje, saj ve, da »nosimo zaklad v prstenih posodah« (2 Kor 4,7). Čistost je najbolj gotova pot do prave sreče tu in tam. Sveti Bernard pravi: »Kako srečen je deviški človek, saj že vnaprej uživa

prednosti vstajenja. On živi na svetu, ne da bi ga svet okužil, v časti in plemenitosti pa je enak angelom« (Pojdite k Jožefu, 138).

Sveti Jožef je varuh devic zato, ker bi rad človeku ohranil najčistejši biser, ki ga vsak človek nosi v sebi. Ta zaklad pa je vedno v nevarnosti, da bi ga izgubili ali zamazali; oropati ga hočejo hudobni duh, pokvarjeni svet in človekova lastna poželjivost, nagnjenost k slabemu. Jezus nas svari, naj ne mečemo biserov pred svinje. Kristus sam je nekatere povabil, naj bi mu sledili v tistem načinu življenja, za katerega je on sam vzor in začetnik: »Nekateri so se zakonu odpovedali zaradi božjega kraljestva. Kdor more razumeti, naj razume« (Mt 19,12). »Devištvo zaradi nebeškega kraljestva je razvitje krstne milosti ... Oboje, zakrament zakona in devištvo zaradi božjega kraljestva, prihaja od samega Gospoda« (KKC 1619–1620). Sveta Družina je skupnost treh deviških oseb. Sveti Jožef mogočno podpira tiste, ki hodijo za Jagnjetom, kamor koli gre (Raz 14,4), da bi skrbeli za to, kar je Gospodovega, in bi poskušali njemu ugajati (prim. 1 Kor 7,32), da bi šli naproti Ženinu, ki prihaja (prim. Mt 25,6). Cerkev zelo ceni devištvo, saj je znamenje, da se je Božja ljubezen naselila v ustvarjenem svetu. Zato Cerkev ljubosumno bedi nad devištvom in ga varuje kakor punčico svojega očesa. »V pristnem, katoliškem devištvu obstaja v veri uresničeno izkustvo telesa, izkustvo, ki ga moremo glede na Marijo prikazati kot izkustvo učlovečenja, glede na Cerkev kot izkustvo neveste, glede na Kristusa kot evharistično izkustvo. To izkustvo posreduje človeku 'nadnaravni' stik s krščanskim zakonskim stanom – kar je mogoče prav psihološko ugotoviti ob dobrih duhovnikih, ob dobrih redovnicah. Izključnost odločitve za Boga, kakršno so izbrali Kristus, Marija in Jožef, more sicer veljati za žrtev, a nikakor ni okrnitev ali pohabljenje kakšne strani človekovega bitja« (H. U. von Balthasar).

»**Steber družin**« (Familiarum columen). »Kristus se je hotel roditi in rasti v krogu svete družine Jožefa in Marije« (KKC 1655). Družina je nadvse važna stavba, je »domača Cerkev«. Krščanska družina je skupnost vere, upanja in ljubezni. Ravno s svojim zgledom in pomočjo, ki jo izprosi od Boga za družine, je sveti Jožef

steber družinam. V Jožefovi družini je bila molitev njeno prvo in najvažnejše opravilo. Z molitvijo se je začel in končal vsak njen dan. Vestno je izpolnjevala Božje zapovedi. Molilo se je tudi pri delu. Delali so vsi trije člani te družine. Jožef je opravljala tesarska dela, Jezus pa mu je pomagal. Marija je opravljala vsa potrebna gospodinjska dela.

Čeprav je bila to sveta Družina, so tudi njo pestile težave in nadloge tega sveta. Vse pa je prenašala s popolno vdanostjo v voljo nebeškega Očeta, ki ji je vse to pošiljal. Ta vdanost do nebeškega Očeta ji je delila tolažbo, moč in mir ter ji razsvetljevala najtemnejše ure (Pojdite k Jožefu, 145).

V družini so stremeli za tem, da drug drugemu olajšajo življenje, kolikor le morejo. Prizadevali so si za mir. Mir v družini pa prinese srečo. Jožefova družina je tako postala najsrečnejša na zemlji. Te sreče je lahko deležna vsaka družina, če se le ravna po vodilu, ki je vladalo v sveti Družini. Sveti Jožef nikdar ne bo zapustil tistih družin, ki iščejo pri njem zavetje. Sv. Mati Terezija zatrjuje: »Družina, ki moli skupaj, ostane skupaj. – Kristus je glava družine, tihi poslušalec vsakega pogovora, nevidni gost pri vsakem obedu.«

»**Tolažnik nesrečnih**« (Solacium miserorum). V sreči ima človek obilo prijateljev, v nesreči je pa večinoma sam. Ima pa tolažnike in pomočnike v nebesih: med prvimi je sveti Jožef. Sveti Jožef, »tolažnik nesrečnih«, s svojim zgledom in pomočjo, ki jo rad izprosi od Boga. On, najpravičnejši, najčistejši, najpokornejši je prenašal najhujše udarce usode. Nesrečnim kaže, kako morajo po njegovem zgledu prenašati udarce, da ne bodo čutili njihove teže, ampak jih pogumno sprejeli in si z njimi pletli venec večne slave. Sveti Jožef, najzvestejši, jim kaže, kako morejo ostati zvesti Bogu, nositi svoj križ in vztrajati v času življenjskih tegob in preizkušenj. Sveti Jožef je ogledalo potrpežljivosti. Nesrečne tolaži. Rad jim priskoči na pomoč, če se z zaupanjem obračajo nanj in ga prosijo. Ker je v življenju sam okusil vse bridkosti nesreč, se je v njegovem srcu razvilo sočutje in usmiljenje do nesrečnih. V bridkosti nas uči klicati z besedami: »Ne, kakor jaz hočem, ampak kakor ti, tvoja volja naj se zgodi« (Pojdite k Jožefu, 149–152).

»**Upanje bolnikov**« (Spes aegrotantium). Na svetu skoraj ni dragocenejše stvari, kakor je ljubo zdravje. Naj ima človek vse dobrine sveta, če nima zdravja, mu vse to nič ne koristi. Zato pravi star pregovor: »Zdravo telo je najboljšo blago.« Človek v boleznih poskusi vse, da bi ozdravel. Katekizem občuteno spregovori o boleznih v človeškem življenju: »Bolezen in trpljenje sta vedno bila med najtežjimi problemi, ki jih postavlja človeško življenje. V boleznih človek izkusi svojo nemoč, svoje meje in svojo končnost. Vsaka bolezen more napraviti, da zaslutimo smrt. – Bolesni nas privede v tesnobo, v zaprtost vase, včasih celo v obup in v upor zoper Boga. More pa tudi napraviti človeka zrelejšega, mu pomagati, da spozna v svojem življenju to, kar ni bistveno, in se obrne k temu, kar je bistveno. Zelo pogosto sproži bolezen iskanje Boga, vrnitev k njemu« (KKC 1500s).

Starozavezni človek živi bolezen pred Božjim obličjem. Pred Bogom izliva svojo tožbo nad svojo boleznijo in njega, Gospodarja nad življenjem in smrtjo, ponižno prosi za ozdravljenje. Izrael izkusi, da je bolezen skrivnostno povezana z grehom in zlom in da zvestoba Bogu v skladu z njegovo postavo vrača življenje: »Kajti jaz, Gospod, sem tvoj zdravnik« (2 Mz 15,26). Kristusovo sočutje z bolniki in njegova številna ozdravljenja vseh vrst bolnikov so razločno znamenje, da »je Bog obiskal svoje ljudstvo« (Lk 7,16) in da se je Božje kraljestvo približalo. Jezus nima samo moči ozdravljati, marveč tudi oblast odpuščati grehe: prišel je, da ozdravi celotnega človeka, dušo in telo; Kristus, zdravnik duš in teles, naroča apostolom: »Bolnike ozdravljajte« (Mt 10,8). Cerkev je prejela to nalogo od Gospoda in si prizadeva, da jo uresničuje tako s skrbjo, ki jo izkazuje bolnikom, kakor s priprošnjo, s katero jih spremlja. Apostolska Cerkev pa pozna poseben obred in zakrament v prid bolnikom, za katerega pričuje sv. Jakob: »Če je kdo med vami bolan, naj pokliče starešine Cerkve in naj molijo nad njim ter ga v Gospodovem imenu mazilijo z oljem. Molitev, porojena iz vere, bo bolnika rešila in Gospod ga bo okrepil; če je v grehih, mu bodo odpuščeni« (Jak 5,14–15). Bog je poveljal služabnika, svetega Jožefa, z darom ozdravljenja. Božja pota in obilni zahvalni darovi

nam potrjujejo, kako prav ima Cerkev, ki imenuje svetega Jožefa za upanje bolnikov.

»**Zavetnik umirajočih**« (Patrone morientium). Verniki so se od nekdaj priporočali svetemu Jožefu za srečno zadnjo uro, ker so vedeli, kako mogočen priprošnjik in zaščitnik je. On stoji pri vratih večnosti, da vodi skozi svoje zveste in pobožne častilce. Tudi sam je moral skozi ta vrata večnosti. Ta prehod zanj ni bil strašen, saj je vse dni svojega življenja najzvesteje služil Bogu, zlasti pa, ker sta mu stala ob strani Jezus in Marija. Rad stoji ob strani umirajočim, zlasti če ga zaupno kličejo na pomoč in so se mu že v življenju priporočali za srečno zadnjo uro. Da bo smrt podobna Jožefovi, se je treba za to potruditi že v življenju, saj pravi pregovor: »Kakršno življenje, takšna smrt.« Sveta Terezija Avilska pripoveduje: »Opazila sem pri svojih dragih hčerkah neizrekljiv mir in spokojnost, ko se jim je bližala zadnja ura. Videti je bilo, kakor da se potaplja v zamaknjenju in sladkem miru molitve. Z ničimer niso razodele, da jim kaka skušnjava moti notranji mir, ki so ga uživale. To božansko razodetje je iz mojega srca pregnalo strah, ki sem ga imela pred smrtjo. Zdaj se mi zdi, da je najlažje umreti duši, ki je častila sv. Jožefa« (Pojdite k Jožefu, 160–162).⁴² »Cerkev nas spodbuja, naj se pripravimo na uro svoje smrti (,Nagle in neprevidene smrti reši nas, o Gospod‘), naj se obračamo k Božji Materi, da bi prosila za nas ,ob naši smrtni uri‘, in naj se izročamo svetemu Jožefu, zavetniku za srečno smrt« (KKC 1014).

»**Strah hudobnih duhov**« (Terror daemonum). Sveti Pavel pravi: »Naš boj se ne bije proti krvi in mesu, ampak proti vladarstvu, proti oblastem, proti svetovnim gospodovalcem te mračnosti, proti zlohotnim duhovnim silam v obnebjih« (Ef 6,12). Kdo ne ve iz lastne izkušnje, kako nam je hudobni duh stalno za petami. Če smo ga odgnali zdaj, se bo vrnil naslednjič – še bolj napadalen, kakor nas opozarja Gospod sam. A k sreči je Jezus, zmagovalec nad grehom in smrtjo, dal apostolom oblast izganjati hude duhove (prim. Mr 3,15; 6,7). Prav tako je Bog podelil svojo oblast izganjati hude duhove tudi svetemu Jožefu, ki je zaradi svoje svetosti »strah hudobnih duhov«. Jezus sam nas uči, da je hudobnega duha mogoče

premagati »s postom in molitvijo«. Ali ni sv. Jožef prav zato tako mogočen pomočnik v skušnjavi in nevarnosti?

Papež Benedikt XVI. v razlagi Gospodove molitve pojasni prošnjo »In ne vpelji nas v skušnjavo«. Ob koncu pravi: »Zdaj moremo šesto prošnjo očenaša razložiti že nekoliko bolj stvarno. S to prošnjo govorimo Bogu: ‚Vem, da potrebujem preizkušnje, da moje bitje postane čisto. Če dopustiš, da pridejo name preizkušnje, če daješ – kakor pri Jobu – hudiču del svobodnega prostora, potem misli, prosim, na omejeno mero moje moči. Ne pričakuj od mene preveč. Ne potegni predaleč meja, v katerih smem biti skušan, in bodi blizu s svojo varujočo roko, kadar postane zame preveč.‘ V tem smislu je tudi sveti Ciprijan razlagal prošnjo. Pravi: ko prosimo ‚in ne vpelji nas v skušnjavo‘, tedaj izražamo zavest, ‚da sovražnik ničesar ne premore zoper nas, če mu ni poprej dovoljeno. Tako se v naši bojzani naša izročitev in naša pazljivost usmerjata na Boga, saj hudiču ni nič dopuščeno, če mu ni za to podeljena oblast.‘ Nato pretehtava psihološki lik skušnjave in izpeljuje, da moreta obstajati dva različna razloga, zakaj Bog hudiču dodeli omejeno oblast. To se more zgoditi nam za pokoro, da bi zmanjšalo naš napuh in bi tako spet izkusili bornost naše vere, upanja in ljubezni ter si ne bi domišljali, da smo veliki sami iz sebe. Pomislimo na farizeja, ki Bogu pripoveduje o svojih delih in misli, da ni potreben milosti. Ciprijan nato žal ne izpelje, kaj pomeni druga oblika preizkušnje – to je skušnjava, ki nam jo Bog naloži ad gloriam – v svoje poveličanje. Toda ali naj pri tem ne bi pomislili na to, da je Bog naprtil posebno težko breme skušnjave tistim ljudem, ki so mu bili posebej blizu, velikim svetnikom, od Antona Puščavnika do Terezije iz Lisieuxa v pobožnem svetu njenega karmela. Ti so tako rekoč v Jobovem spremstvu, kot zagovor človeka, ki je hkrati obramba Boga. Še več: ti svetniki so na prav poseben način v občestvu z Jezusom Kristusom, ki je pretrpel naše skušnjave. Poklicani so, da prestajajo skušnjave nekega obdobja tako rekoč na lastnem telesu, v svoji lastni duši. Poklicani so, da prenesejo te skušnjave za nas, navadne duše, in nam s tem pomagajo priti k tistemu, ki je sprejel nase breme nas vseh. V naši molitvi šeste prošnje očenaša mora biti z ene strani

vsebovana pripravljeno, da sprejmemo nase breme preizkušnje, ki nam je odmerjena. Z druge strani pa je to ravno prošnja za to, da bi nam Bog ne dodelil več, kakor zmoremo nositi; da nas torej ne bi izpustil iz rok. To prošnjo izrekamo v zaupljivi gotovosti, za katero nam je sveti Pavel podaril besede: ‚Bog je zvest in vas ne bo pustil skušati čez vaše moči, ampak bo s skušnjavo dal tudi možnost, da jo boste zmagali‘ (1 Kor 10,13).«⁴³

»**Zaščitnik svete Cerkve**« (Protector sanctae Ecclesiae). Papež Pij IX. je 8. decembra leta 1870 slovesno razglasil svetega Jožefa za zaščitnika svete Cerkve. Kakor je Jožef ščitil svojega varovanca in njegovo Mater ter jima bil skrben varuh, branitelj in zaščitnik, tako ne bo zapustil tistih, ki verujejo in so del svete Cerkve. Kakor je družini posvečal vso ljubezen in skrb, tako skrbi za celotno Cerkev. On nas podpira, da premagujemo vse skušnjave in ostanemo zvesti otroci svete Cerkve. Zato smo povabljeni: »Pojdite k svetemu Jožefu!«

Sv. Janez Pavel II. pravi, da je »Bog začetke odrešenja zaupal zvestemu varuhu svetemu Jožefu«. Zato ga Cerkev prosi, naj ji nakloni, da bo v zvestobi sodelovala pri delu odrešenja, naj ji bo podeljena ista zvestoba in čistost srca, ki je navdihovala Jožefa v služanju učlovečeni Besedi. Cerkev naj po njegovem zgledu in priprošnji vedno živi za Boga v pravičnosti in svetosti ... Papež Leon XIII. je spodbudil katoliško Cerkev, naj prosi za varstvo svetega Jožefa, zavetnika celotne Cerkve. Okrožnica *Quamquam pluries* se je sklicevala na tisto »očetovsko ljubezen«, ki jo je Jožef »izkazoval detetu Jezusu«, in priporočala »preskrbnemu varuhu svete Družine« tisti »delež, ki ga je Jezus pridobil s svojo krvjo«. Od takrat *prosi Cerkev* »pri ljubezni, ki ga je vezala z brezmadežno Devico, Božjo materjo« za varstvo sv. Jožefa in mu priporoča vse svoje skrbi, tudi glede nevarnosti, ki pretijo človeški družini. – Še danes imamo številne razloge, da molimo enako: »Odvrni od nas, ljubezni polni oče, vsako kugo zmot in greha. Podpiraj nas milostno, o mogočni naš varuh, v tem boju zoper moči teme. In kakor si nekdanj otel dete Jezusa iz smrtne nevarnosti, tako brani zdaj sveto Cerkev Božjo sovražnega zalezovanja in vsakega nasprotovanja.«⁴⁴

Opombe

¹ Papeževo apostolsko pismo je mogoče najti na povezavi: http://www.vatican.va/content/francesco/de/apost_letters/documents/papa-francesco-lettera-ap_20201208_patris-corde.html. Objavljeno je bilo v devetih jezikih: angleškem, arabskem, francoskem, italijanskem, latinskem, nemškem, poljskem, portugalskem in španskem. Slovenski prevod je objavljen v tem zvezku Communia.

² Latinsko, italijansko in špansko besedilo: http://www.vatican.va/roman_curia/tribunals/apost_penit/documents/rc_trib_appen_pro_20201208_decreto-indulgenze-sangiuseppe-la.html.

³ Kongregacija za svete obrede, Quemadmodum Deus (8. decembra 1870): ASS 6 (1870–71), 194.

⁴ Prim. govor ACLI ob prazniku sv. Jožefa obrtnika (1. maja 1955): AAS 47 (1955), 406.

⁵ Apostolska spodbuda Redemptoris custos (15. avgusta 1989): AAS 82 (1990), 5–34.

⁶ Papež Frančišek, Patris Corde, 1.

⁷ Prim. E. Lennhoff in drugi, Internationales Freimaurerlexikon, München ⁵2006, 173, 322s., 425s.

⁸ Kongregacija za svete obrede, Quemadmodum Deus (8. decembra 1870): ASS 6 (1870–71), 193. Dober pregled daje (doktorska disertacija) G. A. Mattanza, San Giuseppe, capo della Santa Famiglia, nel magistero pontificio da Pio IX ai nostri giorni (Biblioteca teologica 15), Lugano - Siena 2019.

⁹ Ta vzporednica se pojavi že v razlagi Matejevega evangelija: prim. J. Ebach, Josef und Josef. Literarische und hermeneutische Reflexionen zu Verbindungen zwischen Genesis 37–50 und Matthäus 1–2, Stuttgart 2009; isti, Josef und Josef: biblische Konfigurationen, v: Bibel und Kirche 70 (1/2015) 2–7.

¹⁰ Prim. Jožef M. Seigerschmied, »Pojdite k Jožefu!«, Glasnik presv. Srca Jezusovega, Ljubljana 1938 in 1939. S. Boffa, Joseph of Nazareth as Man and Father in Jerónimo Gracián's Summary of the Excellencies of St. Joseph (1597), University of Notre Dame, Freemantle (Avstralija) 2016, 29.

¹¹ Patris corde, 1.

¹² Acta Sanctae Sedis 6, 193.

¹³ Prim. Frančišek, Patris corde, Uvod; 5.

¹⁴ Prim Frančišek, n. d., Uvod; 3; 7.

¹⁵ Leon XIII., okrožnica Quamquam pluries (15. avg. 1889): Leonis XIII P. M. Acta, IX (1890) 175–182. Sv. Janez Pavel II. v apostolskem pismu »Redemptoris custos« pogosto navaja to okrožnico.

¹⁶ Frančišek, Patris corde, 1, op. 10.

¹⁷ Prim. M. Hauke, Papst Franziskus und die »Protodulie« des heiligen Josef in den eucharistischen Hochgebeten, v: Theologisches 43 (2013) 311–320.

¹⁸ Prim. Kongregacija za svete obrede, odlok Novis hisce temporibus, 13. november 1962, v: AAS 54 (1962) 873.

¹⁹ Janez XXIII., apostolsko pismo Le Voci, 19. marec 1961, v: AAS 53 (1961) 205–213.

²⁰ Krščanska vera je ob Jezusovem govoru o poslednji sodbi (Mt 25), na kateri bomo sojeni po svoji dejavni ali nedejavni ljubezni do bližnjega, že zgodaj izoblikovala in priporočala sedem telesnih in duhovnih del usmiljenja. Naštejmo jih: *sedem telesnih del usmiljenja*: lačne nasičevati, žejne napajati, popotnike sprejemati, nage oblačiti, bolnike obiskovati, jetnike reševati, mrličje pokopavati; *sedem duhovnih del usmiljenja*: grešnike svariti, nevedne učiti, dvomljivcem prav svetovati, žalostne tolažiti, krivico voljno trpeti, žaljivcem iz srca odpustiti, za žive in mrtve Boga prositi (KKC 2447; Kompendij KKC, str. 220). Posebej glej: Anton Strle, *Odpustki*, Ljubljana Rakovnik 1974.

²¹ Anton Strle, Sv. Jožef, mož Device Marije, v: *Leto svetnikov 1*, MD, Celje 1999, 670–676, tu 675. Ponatis v tem zvezku *Communia*.

²² Zmaga Kumer, Sveti Jožef dal je srajčico ... Podoba sv. Jožefa v slovenski ljudski pesmi, v: *Communio* 10 (2000) 352–359. Ponatis v tem zvezku *Communia*.

²³ Zmaga Kumer, n. d., 352.

²⁴ Prim. André Doze, Jožef, senca Očeta, Frančiškanski samostan Brezje 2000.

²⁵ Objavljeno v reviji »Position et proposition«, zv. 2 (Paris-Gallimard 1934), 147–149. Navedeno po P. R. Gauthier CSC, *Der heilige Josef in der Heilsgeschichte*, v: *Josefstudien* Jg. 1994, 12–17, 12.

²⁶ John Henry Newman (1801–1990), *Premišljevanja in molitve*, Kartuzija Pleterje, 1989, 130 (tudi 21). Prim. Jean Galot D. J., *Sveti Jožef*, Kartuzija Pleterje 1973.

²⁷ Charles de Foucauld, *Geistliche Schriften*, Dunaj 1963, 200. Prim. Charles de Foucauld, *Pisma in zapiski*, Družina, Ljubljana 1991 (prevedel Janez Zupet).

²⁸ Prim. J. Hatter - G. Rovira (izd.), *Die Bedeutung des hl. Josef in der Heilsgeschichte. Akten des IX. Internationalen Symposiums über den heiligen Josef*, 2 zvezka, Kisslegg 2006. Glej tudi J. Seeanner - W. Schmid (izd.), *St. Josef. Zeugnisse der Kirche über ihren Schutzpatron*, Kleinhain 2000; G. Rovira, *Der hl. Josef – Vater und Ehemann*, Kisslegg 2005; G. Rovira - R. Schulte Staade, *Joseph von Nazareth. Der Mann im Hintergrund*, Augsburg 2007; J. Stöhr, *Der heilige Josef, unser Vater und universaler Schutzpatron der Kirche*, v: A. Graf von Brandenstein-Zeppelin, A. von Stockhausen, J. H. Benirschke (izd.), *Die göttliche Vernunft und die inkarnierte Liebe. Festschrift zum 80. Geburtstag Seiner Heiligkeit Papst Benedikts XVI.*, Bierbronn 2007, 117–141; T. Stramare, *Er gab ihm den Namen Jesus. Der hl. Josef in Leben und Lehre der Kirche*, Kleinhain 2005 (italijanski izvornik: *Gesù lo chiamò Padre. Rassegna storico-dottrinale su san Giuseppe*, Città del Vaticano 1997).

²⁹ J. Stöhr, *Die Theologie des hl. Josef in den Liedern, Andachten und Orationen im deutschsprachigen Bereich*, v: *Theologisches* 48 (3–4/2018) 119–142; prim. Isti, *Josefsbibliographie*, <http://www.teol.de/BIB-JOS.htm>.

³⁰ Sveta Terezija Avilska, *Lastni življenjepis*, Karmel Sora 1998, 40–41 (LŽ 6,6–8).

³¹ Sv. Terezija Deteta Jezusa, *Zadnji pogovori*, Karmeličanski samostan Sora 1997, 109.

³² Prim. Janez Pavel II., *apostolska spodbuda Redemptoris custos* (15. avgust 1989), zlasti člen 18. Prevod v tem zvezku revije *Communio*.

³³ Prim. Hans Urs von Balthasar, *Marija za danes*. Druga, razširjena izdaja, Družina, Ljubljana 2000, 43s.

³⁴ Adrienne von Speyr, *Gospodova dekla. Knjiga o Mariji*. Druga izdaja, *Salve*, Ljubljana 2017, v sodelovanju s Cistercijsko opatijo Stična: Bernardova knjižnica št. 31. – Strani bodo navedene sproti v oklepaju.

³⁵ Prim. Balthasarjev članek »Sveti Jožef« v tej reviji. Glej Ema Štokovnik, Veličina svetega Jožefa (diplomska naloga na Teološki fakulteti), Ljubljana 2013, 64 strani.

³⁶ Glej Josef Spindelböck, Die jungfräuliche Ehe von Maria und Josef im Lichte der »Theologie des Leibes«, v: Forum Katholische Theologie 34 (2018) 16–27.

³⁷ Adrienne von Speyr, Joseph, v: Das Allerheiligenbuch. Erster Teil. Nachlasswerke Bd. I, Johannes Verlag Einsiedeln 1966, 35s.

³⁸ Jožef M. Seigerschmied, »Pojdite k Jožefu!«, Glasnik presv. Srca Jezusovega, Ljubljana 1938 in 1939, 5–8. V nadaljevanju bodo strani navedene sproti v oklepaju.

³⁹ Prim. Joseph Ratzinger, Jezus iz Nazareta. Jezusovo otroštvo, Družina, Ljubljana 2012, 19 in 20.

⁴⁰ Glej Joseph Ratzinger, Jezus iz Nazareta. Jezusovo otroštvo, Družina, Ljubljana 2012, 51–52.

⁴¹ Prim. Janez Zupet, Blagor čistim v srcu, v: Življenje, posvečeno Besedi. Spominski zbornik, Ljubljana 2019, 219–225.

⁴² Priporočam knjigo: Nicolas Diat, Je čas umiranja. Zadnji dnevi iz življenja menihov, Družina, Ljubljana 2020. Prevedel Janez Ferkolj.

⁴³ Joseph Ratzinger – papež Benedikt XVI., Jezus iz Nazareta, Družina, Ljubljana 2012, 175–177.

⁴⁴ Sv. Janez Pavel II., Redemptoris Custos, 31.